

NARODNI DNEVNIK

Izbaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisnim vprašanjem naj se priloži ~~znanje~~
za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu štev. 12.031.

Za čast naroda!

Ni sramota za državo v tem, če se raz-
krije velika korupcijska afera, sramota
nastane šele tedaj, kadar so korupcio-
nisti tako močni, da se država ne upa
naslopliti proti njim, kadar se trpi tudi
najsramotnejši greh zato, ker ga je za-
grešil mogočnejši. Zakaj grehi so se dogaj-
ali in se bodo dogajali. Ne more se pa v
pravni državi dogajati, da greh ne bi bil
kaznovan, če je bil prijavljen in dokaz
vladne korupcije je, če se kazni ni iz-
vršila zato, ker bi morala zadeti mo-
goten. A greh pade v takem slučaju ne-
izogibno tudi na narod sam, ki trpi ta-
ko vlado, ki ne zna napraviti red.

Vse to se je zlasti jasno pokazalo se-
daj ob priliki madjarske falzifikatorske
afere. Zastrel je svet, ko je slišal za
obseg te afere in ko je izvedel, kako se
je v državni tiskarni od državnih name-
ščencev in z vednostjo najvišjih drža-
vnih funkcionarjev mesece dolgo ponare-
jalo tuje bankovce. Toda pravi škandal
je nastal šele tedaj, ko se glavnih krivcev
ni poklicalo na odgovornost, ko je parla-
ment izrekel zaupnico onim, ki so falzi-
fikatorje podpirali. Tedaj ni padla sra-
mota več na ponarejevalce, tedaj je pad-
la sramota na madjarski narod.

Danes je možnost tu, da pade slična
sramota na naš narod. Odkrita je velika
afera, ki sega v naše najvišje kroge.
Glavna rana našega javnega življenja je
razkrita v vsej svoji zevajoči grozoti in
danes vemo vsi, zakaj nima finančni mi-
nister nikdar zadosti denarja.

Afera D. Stojadinović-Rade Pašić je
pred sodiščem in zato ne moremo pose-
gati v potek sodne preiskave.

Toda naj konča ta afera kakorkoli, eno
vemo mi in vsa javnost, da se bo na tej
aferti videlo, če smo v stanu zatreči ko-
rupcijo ali ne. Zakaj, če se danes ne bo
dosteglo to, da bo skupščina nastopila
brezobzirno proti vsem, ki bi bili zame-
šani v to afero, potem je jasno, da bo pri
nas dopustnost korupcije uzakonjena, če
ima seveda dovolj visoke zaščitnike.

Dostikrat se je že pri nas skušalo za-
treti korupcijo in ni bilo skoraj stranke,
ki ne bi to svojo namero povdarjala, to-
da vsi napori so bili zaman in so morali
biti zaman, ker se ni šlo proti veliko-
rupcionistom, temveč vedno le proti njih
majhnim pomagačem. Toda riba pri gla-
vi smrdi in kadar se hoče napraviti red,
treba priče pri velikih zločinah in ne
obratno.

Danes mora naša država položiti pred
vsem svetom izpit, če je pravna država
ali ne. Če bo afera Stojadinović-R. Pašić
izločena tako kakor treba, če bo po-
polnoma razčiščena, potem bodo postav-
ljeni na mrtvaški oder vsi, ki so govorili
o Jugoslaviji kot o balkanski državi. Če
pa bo ozir do močnejših močnejši ko za-
hleva pravice in blagor državljanov, po-
tem pade na naš narod sramota Mad-
jarske.

Toda glavni delež te sramote pade na
Beograd, ker v njegovih rokah je moč
države in samo njegova krivda je, če ta
moč ne bo uporabljena v interesu pra-
vice.

Upamo, da bo Beograd preizkušnjo
prestal, upamo, pa, da bo tudi Slovenija
storila svojo dolžnost in da bo tudi ona
obračunala z vsemi, ki so bili udeleženi
v kakšni nečestni javni aferi.

Čista mora biti po aferi Stojadinović-
R. Pašić Jugoslavija, čista pa mora po-
stati tudi Slovenija, ali pa podajmo roko
grofu Bethlenu in njegovim pajdašem!

Gre za čast naroda in zato proč z ob-
zirnostjo!

Prazen ekspeze dr. Ninčiča.

Beograd, 26. marca. Za včerajšnjo sejo
narodne skupščine, ki se je pričela ob 5.
popoldne, je vladalo silno zanimanje.
Dvorana skupščine, galerija in diplomatske
lože so bile nabito polne. Pred skup-
ščino so bile zbrane množice ljudstva.
Predsedoval je seji Marko Trifković.

Prvi je povzel besedo minister za zu-
nanje zadeve dr. Momčilo Ninčič. V svo-
jem govoru se je dotaknil najprej lo-
carskega sporazuma, ki so ga sklenile
lani Francija, Anglija, Italija, Belgija in
Nemčija. Nato je omenjal arbitražne po-
godbe, ki so jih sklenile Francija in
Nemčija, Belgija in Nemčija ter Češko-
slovaška in Nemčija, kakor tudi garan-
cijsko pogodbo, sklenjeno med Češko-
slovaško, Francijo in Poljsko. Odločeno
je, da se ta sistem garancijskih paktov s
sklenitvijo regionalnih paktov še dalje
izpopolne, tako da bi se razširil do sploš-
ne ureditve prilik. Države — podpisnice
locarnskega pakta so se zavezale, da v
nobenem slučaju ne začno s kako oboro-
ženo akcijo, razen v treh točno določenih
primerih, in sicer: 1. če je država v ne-
varnosti in se mora braniti, 2. če pride
do vojne po členu 16. statuta Zveze na-
rodov in 3. če se izvaja kaka akcija na
osnovi odločitve Zveze narodov proti dr-
žavi, ki je proglašena za napadalec. Dr.
Ninčič govori dalje o vsebini in o duhu
pakta, sklenjenega v Locarnu.

O prošlem zasedanju Zveze narodov
pravi dr. Ninčič, da je bilo to zasedanje
sklicano glede na prošnjo Nemčije za
sprejem v Zvezo narodov. Vse je bilo v
redu. Ker pa je Brazilija zahtevala stalno
mesto v svetu Zveze narodov in od te
zahteve ni odnehala, je zasedanje Zveze
narodov končalo brez uspeha. Avtorite-
ta Zveze narodov pa s tem ni padla. Na-
sprotno, je bil prav pri tej priliki dose-
žen med francosko in nemško delegaci-
jo popoln sporazum v tem vprašanju. V
odnosah med tema državama bo v bo-
doče vladalo veliko večje medsebojno
zaupanje.

Dr. Ninčič govori nato o sodelovanju
naše države v Zvezi narodov ter povdar-
ja, da je naša država bila udeležena pri
vseh aktih Zveze narodov s čimer se je
dvignil ugled naše države. Dobila je me-
sto v posvetovalni komisiji in naš dele-
gat je bil celo izvoljen za predsednika
najvažnejše komisije, to je komisije za
razorožitev. Dalje je bil izbran naš član
tudi v investigacijsko komisijo, ki ima
v Bolgariji stopiti na mesto medzavezni-
ške vojaške kontrolne komisije. Hkrati
je naš delegat izvoljen tudi v odbor za
pripravo razorožitvene konference.

Za tem preide dr. Ninčič na vprašanje
spremembe postopka z narodnimi manj-
šinami v duhu locarnskega sporazuma
ter ugotavlja z največjim zadovoljstvom,
da se je naša politika še pred Locarnom
udeleževala v duhu tega sporazuma.

Govornik govori nato o delu Male an-
tante v preteklem letu.

Prehajajoč na naše odnose napram
posameznim državam pravi, da so govo-
rili vsi razlogi za to, da pridemo v nepo-
sreden stik s službenimi predstavniki
naše najbližje sosedne kraljevine Italije
in da s prisrčnim sodelovanjem rešimo
vsa vprašanja. In teh je med nami in Ita-
lijo mnogo. Sme se reči, da so ta vpraša-
nja že rešena ali da so vsaj na potu, da
bodo rešena. Izmenjava misli in prija-
teljski razgovor z Mussolinijem v Rimu
je zopet potrdil, kako važni interesi sili-
jo obe državi da prijateljsko sodelujeta.
Dr. Ninčič se dotakne nato komentarjev
o njegovem potovanju v Rim, ki so jih
objavili nekateri zunanji listi in pravi
glede na to, da je potreba za periodično

izmenjavo misli z zastopniki Francije in
Italije sama po sebi razumljiva. Naša že-
lja je, vedno si prizadevati, da proučimo
vsa vprašanja, ki merijo na to, da se od-
nošaji miru in vzajemne solidarnosti v
Evropi čimbolj učvrstijo.

Napram Bolgariji smo stali vedno na
bazi, da se ne mešamo v njene notranje
razmere, ker smo bili prepričani, da je
to najboljša pot k utrditvi čim boljših od-
nošajev.

O našem razmerju do Grčije se je v
evropski javnosti mnogo govorilo. To
vprašanje pa se je obravnavalo s pre-
cejšnjo neobjektivnostjo in pristranostjo.

Odnošaji z Avstrijo se vedno bolj ure-
jujejo.

Kar se tiče Madjarske, je treba reči, da
je napravila silno mučen vtis afera po-
narejanja naših novčanic.

Nasproti Albaniji nas je vedno vodila
misel dobrih odnošajev in prijateljskih
vezi.

Govornik opisuje dalje zgodovino na-
ših odnošajev do Turčije.

S Francijo stojimo kakor vedno v raz-
merju neporušnega in nepremakljivega
prijateljstva.

Isto velja za Anglijo, ki je velik faktor
v politiki.

Z Nemčijo so naši odnošaji dobri in se
bodo v prihodnosti še zboljšali.

Lani se je delalo na sklenitvi konkor-
data z Vatikanom. Medsebojni razgovori
so ugotovili obojestransko voljo in iskren-
no željo, da se rešijo vsa še nerešena
vprašanja.

Bilanca naše zunanje politike je bilan-
ca dela miroljubnega hišnega očeta, ki
vse svoje bodočnosti ne snuje na nesreči
drugih, temveč na delu za utrditev do-
brih odnošajev za to, da dvigne občo bla-
ginjo.

DEBATA.

Ko je dr. Ninčič končal svoj ekspeze,
se je oglašil k besedi poslanec dr. Hoh-
njec. Kritiziral je ekspeze zunanjega mi-
nistra in rekel, da minister ni omenjal
onih stvari, ki so najglavnejše. Govornik
je dalje grajal našo zunanjo politiko in
govoril o obupnem stanju naših rojakov
v Italiji in v Avstriji.

Za njim je govoril Svetozar Pribi-
čević, ki ji istotako kritiziral ekspeze
in delovanje dr. Ninčiča. Očital mu je,
da je šel v Rim takoj, ko je nastopil
Mussolini s svojimi bojevitimi govori
proti Nemčiji. Minister bi se bil moral
izogniti vtisu, kakor da je bil njegov po-
set v Rimu nekaka demonstracija naše
države proti Nemčiji. — Dr. Ninčič je
tudi slabo odgovoril na to, kar so pisali
zunanji listi. Govornik je dalje kritizi-
ral naš nastop v Zvezi narodov. Narav-
nost škandalozno je, da mala avstrij-
ska republika ne spoštuje niti najele-
mentarnejših pravic narodnih manjšin.
Govornik nato še ostro napada Ninčičevo
politiko, ki da slabi moč naše države.
H koncu zahteva, da se ustanovi parla-
mentarni odbor za zunanje zadeve.

Seja je bila za tem prekinjena in se
nadaljuje danes ob 8½. Govorili bodo
danes Jovan Cvikić, Ilija Šumenko-
vić in pa dr. Trumbić.

REKONSTRUKCIJA VLADE SE PRED SPREJETJEM PRORAČUNA?

Beograd, 26. marca. Na osnovi zadnjih
dogodkov se je v političnih krogih utr-
dilo prepričanje, da bo Pašić najkasneje
do sobote predložil kralju v podpis listo
novih ministrov in da bi se tako vpra-
šanje širše rekonstrukcije vlade rešilo
še pred sprejetjem proračuna. O tem se
je včeraj govorilo v krogih, ki so naj-
bolje informirani. Potrjena ta vest ni.

Afera Rade Pašić - Stojadi- nović.

RADE PAŠIĆ NADALJUJE Z NAPADI
NA LJ. JOVANOVIĆA.

Beograd, 26. marca. Rade Pašić nada-
ljuje s svojim pisanjem proti Dragiši
Stojadinoviću in hoče s temi napadi po-
goditi Ljubo Jovanovića. Stojadinović od-
govarja Pašiću, da ga bo zaradi žaljenja
časti iznova tožil. Ugotavlja, da bi Rade
Pašić rad spravil debato na drugo polje.
Zato ne bo odgovarjal na nobena nova
vprašanja Pašićeva, dokler ta ne odgo-
vori na tožbo, ki jo je naperil proti nje-
mu. On nima nobenih ukradenih listin.
Pripravljen je dovoliti vsakomur pre-
iskavo v svoji hiši. Toda tudi Pašić naj
bi dovolil njemu, da pregleda njegove
tekoče račune pri »Slavenski banki« in
pri »Francoski hipotekarni banki«.

KONZULTACIJE SO SE PRICELE.

Beograd, 26. marca. Danes bo kralj
sprejel v avdienci predsednika vlade
Pašića, pravečnega ministra Stefana
Radića, predsednika skupščine Marka
Trifkovića, notranjega ministra Božo
Maksimovića in zunanjega ministra dr.
Ninčiča. Kralj želi od posameznih poli-
tikov čuti njihovo mnenje o političnem
položaju v državi. Tem avdiencam pri-
pisujejo v političnih krogih posebno
važnost.

HSS PRIDE PRI VSAKI KOMBINACIJI V POŠTEV.

Beograd, 26. marca. V političnih kro-
gih zatrjujejo, da pri vseh kombinacijah,
ki so se v zadnjem času pojavile glede
sestave nove vlade, ni bila niti za hip
izključena druga največja skupina v pa-
rlamentu, to je HSS, ker se je ta stranka
tudi v najkritičnejših momentih za vla-
do solidno držala in se je to splošno tu-
di zapazilo. Dalje stranka tudi zaradi
političnih ekscesov ni spravljala v ne-
varnost niti sporazuma niti same vlade
R. R.

DR. NINČIČEVO STALIŠČE.

Beograd, 26. marca. Glede na verzije,
da je dr. Ninčič oseba, ki je designirana
za bodočega načelnika vlade, povdarjajo
v političnih krogih, da se bo dr. Ninčičev
položaj po njegovem ekspezeju v parla-
mentu znatno ojačil. Sodijo, da bo eks-
peze zadovoljil vladne stranke in opozi-
cijo. Kar se pa ni zgodilo. Poleg tega se
kot dokaz za Ninčičev ugoden položaj na-
vaja zaupanje, ki ga uživa dr. Ninčič pri
kralju. Pašićevi pristaši pa zatrjujejo, da
je treba vseeno počakati, da pristane na
to kombinacijo tudi Pašić, ker tudi sam
dr. Ninčič izjavlja, da kar on dela, dela
v sporazumu s Pašićem. Kot star diplo-
mat se neče izpostavljati nevarnosti in
gotovo raje varno sedi na enem stolu,
kakor pa da bi sedel na dveh stolih pal
v sredi na tla. Vsled odprtega boja med
Ljubo Jovanovićem in Pašićem pa se
smatra za izključeno, da bi hotel Pašić
komurkoli odstopiti svoje mesto.

REDUKCIJA MINISTRSTEV.

Beograd, 26. marca. Takoj ko bo spre-
jet proračun, bo vlada neglede na even-
tuelno nje rekonstrukcijo začela z delom
za ukinjenje ministrstva za vere, za iz-
enačenje zakonov in za socialno politi-
ko. Po sprejetju proračunov bodo skup-
ščinske seje najbrž za kratek čas odgo-
dene, da vlada pripravi potreben mate-
rial.

Poravnajte naročnino!

Interpelacija opozicije o aferi R. Pašić - D. Stojadinović

Interpelacija opozicije je bila v sredo popoldne izročena finančnemu in zunanjemu ministru ter obenem tudi javnosti.

V uvodu interpelacije se konstatira, da je znana stvar, da plačuje naša država vse nabavke od 30—100, pa tudi več odstotkov dražje ko zasebniki. Poleg drugih vzrokov so temu največ krivi razni posredniki.

V javnosti, še bolj pa v krogih državnih dobaviteljev vlada prepričanje, da je na čelu teh posrednikov za dobavo sin predsednika vlade Radomir N. Pašić.

Dosedaj so bile večkrat v javnosti in pred sodiščem tožbe, da Radomir N. Pašić, s pomočjo cele vrste nižjih senzalov, nemilosrdno izkorišča svoje privilegirano stališče na škodo državnih interesov in državnega ugleda.

Samo vsled teh intervencij se plačujejo državne dobave dražje in naši preobremenjeni davkoplačevalci morajo zaradi tega plačati na stotine milijonov več davka.

Na to govori interpelacija o obtožbah Dragoše Stojadinovića.

Po teh obtožbah je imela češka tovarna v Adamovem popraviti večje število lokomotiv in vagonov. Naša država pa je ostala firmi dolžna 62 milijonov čeških kron. Ko se je koncem leta 1919. ta dolg uredil, je plačala naša država 10 milijonov č. kron v gotovini, 54 milijonov pa v državnih bonih. Tedaj je prejel R. Pašić ček v višini 2 milijonov čeških kron, ki je bil nato na njegov račun vknjižen v Slavenski banki za 5.080.000 dinarjev.

Vsa provizija za doseženje tega dogovora je znašala 15.000.000 Din.

Radomir N. Pašić se brani s tem, da je moral največji del te provizije odstopiti posameznim ministrom. Na ta način ne zadeva ta obtožba samo eno privatno osebo, kakor je Rade Pašić, temveč tudi najvišje državne funkcionarje.

Drugi slučaj iz te obtožbe dokazuje nedopustno okoriščenje za državnim denarjem. R. Pašić je namreč vzel ček št. 403.033, ki ga je poslal naše zunanje ministrstvo za račun našega pariškega poslaništva Francoski Hipotekarni ban-

ki, iz banke, ga zamenjal z drugim na podlagi zaupnega akta predsednika vlade in ga izročil na svoj račun Poštunavski banki za 540.000 dinarjev.

Zaupni akt predsednika vlade pa ni v delovodni protikool zaveden.

Razven tega je znano posredovanje R. N. Pašića v korist družbe Omnium Serbe, v korist odkupa reparacijske živine, za zgradbo mostu Beograd-Zemun, za brezžično postajo v Rakovici, za osvoboditev državne kontrole nad rudnikom Trbovlje, za nabavke na račun reparacij, za gradnjo tovarne za orožje, za dobavo pušk itd.

Vsa ta posredovanja so na škodo države in jo ponižujejo pred svetom, kot zemlja, kjer se brez bakšiša in provizije ne more ničesar doseči.

Interpelanti podarjajo, da se nočejo vmešavati v tek sodnega procesa, da pa smatrajo za neobhodno potrebno, da poseže v to zadevo tudi skupščina ter prepreči nadaljnje razsipavanje državnega denarja.

Zato vprašajo:

1. Ali je interveniral Rade N. Pašić pri finančnem ministru za izplačilo dolgov tvrdki v Adamovem?

2. Ali je dal fin. minister nalog, da se izplača ta dolg v času, ko je bilo vse polno letelih dolgov neizplačanih?

3. Ali je znano zunanjemu ministru, kako je prišel R. N. Pašić do čeka št. 483.033?

4. Kaj misli vlada storiti, da odpravi vsa posredovanja, ki samo povzročajo draginjo?

5. Kaj misli ukreniti vlada, da obvaruje dostojanstvo države, čast ministrov od insinucij g. Radomira N. Pašića.

Smatrajč, da zahteva ta stvar nujno razpravo v skupščini ter tudi anketo, prosimo gg. ministre, da nam čim preje odgovore in izjavljamo, da si pridržujemo pravico v slučaju potrebe vložiti v tej stvari novo interpelacijo.

Interpelacijo so podpisali Davidović, dr. Korošec, dr. Hrasnica in Joca Jovanović. Samostojni demokrati pa so vložili svojo posebno interpelacijo.

Beograjska uprava

Ni močnejšega argumenta proti centralizmu, kakor absolutna nesposobnost centralistov, da bi upravljali državo vsaj kolikor toliko znošno. O tem je podal zopet lep dokaz poslanec Davidovičevega kluba Milan Grol v svojem govoru ob priliki razprave proračuna ministrstva za socialno politiko.

Objavljamo njegov govor deloma vsled liskovnega zakona, deloma pa zato, da vidi javnost, kako sodijo Srbijanci o beograjski upravi. Prečanova sodba bi naravno bila še hujša.

Posl. Milan Grol je najprej govoril o pomanjkanju vsakega sistema v ministrstvu za socialno politiko, ki ni izdalo niti pravilnika k že veljavnim zakonom in niti ni skrbelo za ratifikacijo obveznih mednarodnih socialnopolitičnih zakonov, da smo v tem oziru samo Albaniji enaki. Nato je nadaljeval:

»Kako je izveden zakon o zaščiti delavca, ste slišali iz ekspozicije g. ministra. Zakon je ostal brez pravilnika, inspekcije brez inšpektorjev, od 15 borz dela pa, ki so določene po proračunu in od katerih je v vsem ustanovljenih samo osem, so po novem proračunu ohranjene samo tri in to po onem znanem paradnem plemenskem ključu, po ena v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani.

Glede delavne dobe je kaos popoln, ravno tako, kakor glede odpiranja in zapiranja delovnih prostorov...

V sedanjem trenutku znaša število za-registriranih brezposelnih preko 60.000. Država pa ne stori nič. Veste, gospodje, da pravilno sredstvo proti brezposelnosti ni v izplačevanju podpor, temveč v tem, da daje država možnost dela. V proračunu je predvidena državna pomoč za brezposelnost s 300.000 Din. Na 60 tisoč brezposelnih pride na vsakega enkrat v letu samo en hlebec kruha.

Toda so še druga sredstva. Obstoji neki fond, v katerega plačujejo delodajalci in delavci 0.5% plače in ki bi ga morali opravljati paritetno iz delojemalcev in delodajalcev sestavljeni odbori pri borzah dela. Delavci so nezadovoljni in z razlogom se boje, da se teh 20 in nekaj več milijonov, ki se nahajajo v upra-

vi fondov uporabijo v druge namene. Brezobzirnosti in šikanje, s katerimi nastopamo proti tujim delavcem, se povračajo proti našim mnogo številnejšim delavcem v tujini po enakem obračunu.

Mesto legitimacij od občin in strokovnih organizacij veljajo še knjižice. To je prilika za zlorabe in samovoljo policije. Če se kdo upre zlorabam in šikanam, tedaj velja zanj mesto zakona o zaščiti delavca zakon o zaščiti države. Pri vsaki raciji v Beogradu aretirajo policija 100 do 200 ljudi. Ko je gnala te ljudi iz kvarta v kvarta, iz kleti v kleti, spusti zjutraj nekaj od njih, za katere so intervenirali delodajalci na svobodo, nekaj jih izžene iz Beograda, one pa, ki so najbolj trezni in ki protestirajo proti takim šikanam, pa pretepejo.

Danes je običajna stvar, če je kdo pretepen na beograjski policiji. Priznam na svojo sramoto, če nimam pravice, da priznam za našo kolektivno, da se na tem mestu še ni slišal pravi protest proti temu barbarizmu. Omenjam to stvar pri razpravi socialnega ministrstva, ker je večina teh mučnikov iz vrst delavstva. Če je govor o ministrstvu za socialno politiko, bi bila morda mnogo bolj nujna od zahteve po higijenski ureditvi delavnic zahteva po reformi naših zaporov, ker je beograjska glavnica Pantheon divjaštva vseh dob.

Zavarovanje delavcev stoji slabo. Je okoli 150 milijonov vlog na dolgu, a je še nekaj hujšega, namreč 30 milijonov od delavcev plačanih vlog, ki niso fondu izročeni. Država, ki kontrolira in ki bi morala biti vsem drugim za vzgled, ne plača prispevkov. Vojno ministrstvo pošilja svoje delavce na zdravljenje k fondu za zavarovanje, ali svojih prispevkov ne plača. Zato je začel fond uporabljati kapital, določen za nesreče. Število zavarovanih delavcev dosega pol milijona. Če se prišteje k tem 90 tisoč železničarjev, 40.000 rudarjev, 200.000 kmetijskih delavcev in 150.000 fluktujoče mase, ki ni nikjer zaregistrirana, potem doseže to število en milijon. Če prištejete h tem še 700.000 izseljencev, potem imate jasno sliko, v kakšnem položaju je ena šestina naroda.

Po invalidskem zakonu je pomoč določena bogatim in revnim aktivnim generacijam in redovim na bergljah. To je socialna politika. V finančnem odboru so bile črtane postavke za hukana društva, to je prišlo na jako originalno idejo, da se v ministrstvu za socialno politiko obdrže funkcionarji, črtajo pa funkcije.

V prosvetnem ministrstvu je uveljavljena gosposka politika, ki se bori za univerze in razkošne umetniške ustanove na škodo narodnih šol. Profesorja univerze plača država slabše, kakor pa plača predsednikov sin (Rade Pašić) svoje-ga kuharja. Profesorja dr. Mih. Petrović in g. Cvijić dobila skupaj komaj toliko, kolikor znaša dodatek za en ministrski avtomobil in 4 profesorji akademije imajo skupno toliko, kolikor pomočnik g. Ninčiča...

Ta nekulturna in antisocialna politika se vidi tudi v sistemu indirektnih davkov, doklad, monopolov in taks, ki vse zadenejo najnižje in najrevnejše sloje. Dva kolikor toliko socialna in gospodarska zakona, o kmetijskih kreditih in obrtni banki, sta sprejeta licemerno, brez podlage v proračunu. Tudi vojna dohodnina in reparacije, milijoni v gotovem zlatu, so bili dodeljeni bogatim liferantom in strankarskim priganjačem na škodo ostalih, katerim so pustili papirnate

Politične vesti

— **Politična napetost raste.** Afera Dragiša Stojadinović proti Radetu Pašiću zavzema vedno večji obseg in je že postala politična afera prve vrste. Velik del radikalnih poslancev skuša sicer njen prehod na politično polje preprečiti ter izjavlja, da je afera samo osebna zadeva Radeta Pašića in Stojadinovića. Ta dva naj pred rednim ali pa častnim sodiščem poravnata spor, toda zaradi sinov se ni treba prepirati še očetom. Ugleden radikalni član je tudi izjavil, da se ne bo bavil s to afero niti radikalni poslanski klub in niti glavni odbor stranke. Toda temu se ne veruje, zlasti po napadu R. Pašića na Ljubo Jovanovića, ki je na ta napad tudi že reagiral. Dragiša Stojadinović vodi kampanjo dalje in v »Politiki« izjavlja, da nikakor ne bo uspeh R. Pašićeva namera, da bi bil spor likvidiran s tem, ker je zanešen na politično polje. — Za radikale je seveda afera ravno sedaj zlasti mučna, ker je sedaj enotnost radikalnega kluba posebno v sedanjem trenutku potrebna. Splošno se omenja, da je današnja situacija popolnoma podobna oni, ko je Davidović sestavil vlado. Govori se tudi, da misli N. Pašić sedaj postopati na popolnoma enak način, doseči razpustitev skupščine in sklicanje širšega glavnega odbora stranke ter na seji tega odbora obračunati z Ljubo Jovanovićem na isti način, kakor je obračunal z Nastasom Petrovićem in njegovimi pristaši. Če bo pa to Nikoli Pašiću še uspelo, je vprašanje, ker danes še nima zagotovila, da dobi volilni mandat, enako pa je tudi njegov položaj sedaj znatno slabši.

— **Interpelacija samostojnih demokratov** je sestavljena skoraj enako tako, ko od ostale opozicije. Samo ena pikantna razlika je v esdesarski interpelaciji. Omenja se namreč tudi R. Pašićeva obdolžitve Lj. Jovanovića. »Obzore« poročajo, da so hoteli samostojni demokrati s svojo interpelacijo izzvati napade na Lj. Jovanovića ter se tako približati Pašiću.

— **Ljuba Jovanović odložil predsedstvo v odboru za proslavo Pašićeve osem-desetletnice.** Boj med Ljubo Jovanovićem in Nikolo Pašićem se je začel in tega boja ni mogoče več prikrivati. Pomemben uvod k temu boju pa je bil storjen na seji odbora za proslavo Pašićeve osemdesetletnice. Takoj po otvoritvi seje je namreč izjavil Ljuba Jovanović, da ne more več predsedovati seji z ozirom na napad Radomirja Pašića. More storiti z ozirom na ta napad samo dvoje. Ali molči ali pa govori ter izda državne tajnosti. Tega ne more storiti in zato je bolje, da molči. Toda predsedstvo odlaga in nato je odšel Jovanović s seje. Njegova izjava je napravila na vse globok vtis. Takoj je bil telefonično obveščen predsednik radikalnega kluba Lj. Živković in obenem tudi Pašić. Živković je po konferenci s Pašićem prišel na sejo ter obsodil nastop Ljube Jovanovića, čes da očetov ne briga, če se je sprla deca. Seja se je nato nadaljevala, toda končala je brez zaključkov. Ljuba Jovanović pa je odšel v radikalni klub, kjer je imel številne in zelo prisrčne razgovore z radikalnimi poslan-

ci. Ni pa hotel podati nobene izjave o svojih nadaljnjih namerah. Kakor se zatrjuje, je Pašić odločen izvesti boj do konca. Nekateri listi tudi pišejo, da je situacija tako napeta, da mora priti do odločitve. Mi tega optimističnega mnenja še ne delimo, temveč smatramo, da je še vedno mogoče, da pride do mirne poravnave in da bo interes partije premagal vse druge opire. Bilo bi namreč prelepo, da bi tako hitro prišli do kardinalnega razčiščenja vseh teh afer.

— **Beneš odstopi?** V sedanjih češko-slovaških uradniških vladah je dr. Beneš edini poslanec. Zato se je pričelo govoriti, da se ima dr. Beneš odločiti, če ostane zunanji minister in položi poslanski mandat ali pa ostane poslanec in odstopi iz zunanji minister. »Česke Slovo«, glasilo dr. Beneševе stranke, piše, da narodno-socialistična stranka ne more želeti, da bi dr. Beneš odložil poslanski mandat. Zato je verjetno, da bo dr. Beneš podal ostavko kot zunanji minister.

— **Konec Matteottijevega procesa.** Matteottijev proces je končan, in sicer natanko tako, kakor je bilo že preje domnjeno in kakor smo poročali. Glavni morilci so bili obsojeni vsled uboja na 5 let ječe, od tega so jim štiri leta odpustena po amnestiji, ostalo pa so odsedeli v preiskovalnem zaporu in bodo tako v par dneh na svobodi. Dva morilca pa sta bila sploh oproščena. Pravica je torej izgubila v Italiji vso pravico.

— **Zaupnica Chamberlainu.** Razprava v angleškem parlamentu vsled ženevskih dogodkov je končala z zaupnico Chamberlainu. Najprej je govoril Lloyd George, ki je očital Chamberlainu, da je on kriv, da ni bila sprejeta Nemčija v Zvezo narodov. Mesto njega je bil Linden zastopnik javnega mnenja. Chamberlain se je branil z daljšim govorom ter prečital navodila vlade. Zagotavljal je, da je storil samo to, kar mu je naročila vlada. Zelo ostro in s širokim pogledom je govoril nato.

— **Mac Donald.** Chamberlainov govor je bil takšen, kakor da Chamberlain ne bi bral časopisov. Prva napaka, ki je bila storjena, je bila ta, da je bil Locarnski dogovor odvisen od dejanja, ki ga je imela storiti Zveza narodov. Na ta način so morale dobiti sile, ki niso bile pri Locarnu udeležene, vtis, da je Zveza narodov metresa velikih sil. Nobene pravice nimamo delati očitke Braziliji, ker kriza med locarnskimi silami ni bila rešena niti po resignaciji Švedske in Češkoslovaške na mesto v Svetu Zveze narodov. Sicer pa je bilo stališče Brazilije tako Franciji kot Angliji po volji. Po vetu Brazilije so zagrabili oni, ki so vodili nedostojna tajna pogajanja v Ženevi, kakor potapljačji se po bilki. Dogodki v Ženevi so bili zelo podobni kupčevanju na orientalskih bazarjih. Končno je poudarjal Mac Donald, da je bila napaka v tem, ker se je hotelo locarnske metode ovekovečiti. Locarno je posledica najuspešnejše uporabe Coué-ovega zdravljenja: »Hočem mir, hočem mir v Evropi.« Toda v ozračju Ženeve je to sredstvo odreklo.

Načrt novega občinskega zakona.

O novem občinskem zakonu se v javnosti že dolgo časa razpravlja, zlasti z ozirom na to, da je bila javnost razburjena z nekaterimi skrajno reakcionarnimi načrti, katere se je hotelo predložiti v razpravo narodni skupščini. Pred daljšim časom je ustanovil minister za notranje zadeve posebno komisijo pod nadzorstvom načelnika ministrstva notranjih zadev Katiča. Ta komisija je imela nalogo izdelati načrt za nov občinski zakon, ki naj velja za vse občine, razven mest z avtonomnim statutom. V komisiji je zastopal Slovenijo član državnega sveta dr. Sagadin. Tej komisiji so bili predloženi razni načrti in predlogi, med njimi tudi predlog dr. Steske. Komisija je zavrgla vse predloge ter izdelala nov načrt občinskega zakona. Ta načrt je gotov ter bo predložen v najkrajšem času narodni skupščini v razpravo. Priznati se mora, da se je komisija potrudila ustvariti zakon, ki naj bi odgovarjal vsem zahtevam občin, ki so sedaj opravljane po 13 različnih zakonih. Naloga je bila težka, vendar je komisija storila, kar je bilo v njeni moči, da si zakon še ni popoln in kaže marsikatero pomanjkljivost. Predvsem so izpuščene iz zakona vse določbe o gospodarskem delu, ki pa bo baje izšel v posebnem zakonu. V komisiji je dalje zmagalo načelo, da je občina podrejen organ države in da so vse njene javnopravne funkcije samo državne in da izvršuje vse posle samo v imenu države. Vsled tega so odpadle tudi vse določbe o prenešanem in lastnem delokrogu. Vzlic temu je načrt proti prejšnjim reakcionarnim načrtom mnogo boljši in ščiti pravice občin.

Načrt obsega 12 poglavij ter ima 175 členov. Prvo poglavje govori o

splošnih odredbah

ter določa, da spadajo pod ta zakon vse občine razen mest z avtonomnim statutom. Vsaka občina mora imeti najmanj 2000 prebivalcev, izjeme so dovoljene samo tam, kjer to ne dopuščajo razmere, oziroma redka naseljenost. Vsako zemljišče mora biti v obsegu ene občine. Reševanje sporov o mejah občin spada pod oblast srezkega poglavarja. Ako gre za spor dveh občin raznih srezkih poglavarstev, rešuje spor veliki župan in pri občinah, ki spadajo v razne oblasti, pa minister notranjih zadev. V vsakem slučaju mora biti zaslišan pristojni občinski odbor. Isti predpisi veljajo za razdelitev in združevanje posameznih občin. Vsaka občina mora imeti svoj pečat z državnim grbom, poleg tega sme uporabljati tudi lasten od oblasti priznan grb. Vsaka občina mora zgraditi v roku 10 let svoj občinski dom, kjer se namestijo občinske pisarne, občinski zapori itd.

Drugi del zakona se nanaša na

člane občine.

Vsak državljan mora biti član ene občine. Pristojnost občine si pridobi z rojstvom. Pristojnost se ravna po starših. Zena je pristojna v občino, v katero pripada mož, adoptirani mlad letni otroci so pristojni v občino, v katero spada oni, ki jih adoptira. Državni in samoupravni javni uslužbenci spadajo v občino, v kateri opravljajo stalno službo. Glede sprejema v drugo občino veljajo isti predpisi kakor do sedaj.

Tretji oddelek ima predpise

o organizaciji občine.

Občino upravlja občinski odbor, predsednik občine (župan), kateremu sta dodeljena dva namestnika. Občinski odbor se toji v občinah do 2000 prebivalcev iz 15 odbornikov, od 2000 do 4000 prebivalcev iz 18 odbornikov in v občinah, ki imajo več 8000 prebivalcev iz 24 odbornikov. Občinski odbor volijo vsi prebivalci občine, ki so vpisani v stalni volilni imenik občine, potem splošnih direktnih in tajnih volitev. Občinski odbor se voli za dobo štirih let. Volitve za občinski odbor se vršijo istočasno v celi državi, na podlagi kraljevega ukaza, na predlog ministra notranjih zadev in sicer tretjo nedeljo meseca avgusta. Za občinskega odbornika je lahko izvoljen vsak član občine, ki ima volilno pravico in je dovršil 30 let in ni izključen od izvolitve v smislu predpisov zakona. Za odbornike ne morejo biti izvoljeni: 1. občinski uslužbenci, dokler so v aktivni službi, 2. uradniki onih državnih oblasti, ki imajo neposreden nadzor nad občinami, 3. osebe, ki se tožijo z občino, dokler traja tožba, 4. občinski dobavitelji in najemniki občinskih zemljišč itd., 5. oni, ki upravljajo občinsko imovino, 6. oni, ki brez razloga ne sprejmejo izvolitve in sicer štiri leta po izvršenih volitvah, 7. oni, ki uživajo stalno ubožno podporo, 8. oni, ki so obsojeni radi kakšnega zločina, 9. oni, ki so stavljeni pod nadzor. Isti oddelek ima točne predpise o volitvah v občinski odbor. Novoizvoljeni občinski odbor prevzema delo najkasneje tri dni po pravomočni izvolitvi. Vsi odborniki položijo pri nastopu predpisano prisego. Občinski odbor izvoli iz svoje srede župana za celo dobo občinskega odbora. Osebe, ki so v državni, občinski ali cerkveni službi, ne morejo biti izvoljene za župane. Razven predsednika voli občinski odbor še dva do štiri člane in istotoliko namestnikov, ki tvorijo s predsednikom občinsko upravo in so obenem namestniki župana. Ta upravni odbor je pomožni organ občinskega odbora.

Oddelek četrti govori

o delokrogu občine.

Delokrog občine obsega vse posle, ki se tičejo občine, ki jih izvršuje na svojo lastno odgovornost in s svojimi lastnimi sredstvi, toda pod nadzorstvom državnih oblasti. Čl. 88. ima našete posle, ki spadajo v delokrog občine in so isti kakor dosedanj. Po čl. 89. mora občina podpisati državno upravo po obstoječih predpisih in po nalogu državnih oblasti ter mora zlasti skrbeti za krajno policijo, ako ne obstoje posebni tozadevni predpisi. Za sklepe občinskega odbora o zadolžitvi občine in o prodaji občinskih nepremičnin, kakor tudi za vse obveze finančnega zadržanja, ki trajajo preko dobe mandata občinskega odbora, je potrebno odobrenje oblastnega odbora.

Oddelek peti ima predpise

o delokrogu občinske uprave,

župana in odbora, oddelek šesti o občinskih uslužbencih. Vsaka občina mora imeti potrebno število nameščencev ter mora v to svrhu sestaviti službeno pragmatiko. Za občinske uslužbenice

(delovodje in blagajnike) so prdpisane šole, katere mora imeti, ako hoče dobiti službo. Gotovi predpisi zakona o državnih uslužbencih se predpisujejo tudi za občinske uslužbenice. Vsaka občina mora ustanoviti pokojninski fond, v katerega mora plačati enkrat za vselej 10% od celoletne plače uslužbenca, uslužbenec pa mora plačati prvo leto 25% celoletne plače in potem vsako leto 4% od celotne plače.

Oddelek sedmi ima nekatere predpise o občinskem gospodarstvu,

zlasti predpise o proračunu. Proračun mora odobriti oblastni odbor, ozir. veliki župan ter mora občina upoštevati ugovore državne oblasti. Vsaka občina mora imeti inventar občinske imovine, katerega prepis mora poslati oblastnemu odboru in mora istotako vsako izpremembo v občinski imovini naznaniti oblastnemu odboru zaradi izpremembe v inventarskem seznamu. Računski zaključek se mora predložiti oblastni kontroli. Pravilnik o vodstvu blagajniških in računskih knjig, kakor tudi formular za seštavev proračuna, zaključnih računov in inventarja, predpiše minister za notranje zadeve. Občinski odbor lahko odredi v slučaju potrebe, da morajo izvršiti prebivalci občine potrebna dela (kuluk).

Oddelek osmi ima predpise o organizaciji posebnih gospodarskih odborov, ki zastopajo gospodarske interese posameznih vasi oziroma mest, ki so združena v eno občino.

Oddelek deveti govori

o nadzorstvu državne uprave

nad občinami. Država vrši nadzorstvo nad občinami potom srezkega poglavarja, ki ima pravico prisostvovati sejam občinskega odbora. Nadzorna oblast sme vsak čas pregledati delo občinske uprave in zahtevati potrebna pojasnila. Občinsko blagajno mora pregledati vsako leto. Prepis zapisnika vsake seje občinskega odbora se mora predložiti pet dni po seji nadzorni oblasti, ki sme po preteku petih dni po prejemu zapisnika zadržati izvršitev sklepov občinskega odbora, ako je proti predpisom zakona. Proti odločbi nadzorne oblasti je dovoljena pritožba na velikega župana, ki mora izdati rešitev v petih dneh ali mora predložiti zadevo v rešitev upravnemu sodišču. Ako upravno sodišče zadeve ne reši v teku enega meseca, postane sklep občinskega odbora pravomočen. Ako nadzorna oblast opazi, da občina ne izvršuje svoje dolžnosti, mora o tem obvestiti velikega župana, ki stavi oblastnemu odboru predloge, kaj mora občina podvzeti. Ako tudi v tem slučaju občina ne izvrši svojih dolžnosti, da nadzorna oblast to izvršiti na stroške občine. Ako občina ne izvršuje poslov državne uprave, ki so ji po zakonu predpisani, jih more izvršiti državna oblast na račun občine. Nadzorna oblast sme razpustiti celo občinsko upravo ali odstaviti župana, ako to zahteva večina občinskega odbora ali ako župan ali občinska uprava ne izvršuje dolžnosti, ki so jim jih naložile državne oblasti na podlagi zakona. O tem odloča veliki župan na predlog srezkega poglavarja po zaslišanju oblastnega odbora. Proti odločbi velikega župana je dovoljena pritožba na upravno sodišče, katerega sklep je končno veljaven. Ako je odstavljen župan, mora občinski odbor izvoliti v 14 dneh novega župana. Na predlog

nadzorne oblasti sme minister za notranje zadeve razpustiti občinski odbor in odrediti nove volitve, ako odbor ni izvršil občinske uprave, ako dve leti ni rešil občinskega proračuna, ako so sklepi, izjave in delo občinskega odbora v škodo države in je ostalo opozorilo pristojne oblasti brez uspeha. Občinski odbor se sme v zadnjem slučaju razpustiti, samo z dovolitvijo državnega sveta. Nove volitve se morajo izvršiti najmanj dva meseca po razpustu. V slučaju razpustitve sme postaviti minister za notranje zadeve kot gerenta državnega uradnika iz dotične oblasti, ki pa sme reševati samo tekoče zadeve.

Oddelek deseti ima predpise

o pravnih sredstvih,

katere smejo uporabljati oni, ki mislijo, da se jim godi krivica.

Oddelek enajsti ima predpise o prehodnih določilih. Občine, ki imajo manj kakor 2000 prebivalcev, se morajo pol leta po sprejetju tega zakona združiti v eno občino, ako to ne izvrše, izvrši to nadzorna oblast. Nove občine se ustanove po navdilih ministra za notranje -za deve.

Prosveta.

Ibsenov »John Gabriel Borkman« v ljubljanski drami. Naši publik, ki je doslej vedno pokazala, da se zanima za Ibsena, bo gotovo ustrezno s premiero enega izmed najbolj dramatičnih Ibsenovih del, to je »Johna Gabriela Borkmana«, ki bo še pred velikonočnimi prazniki prvič vpriporjen na slovenskem odru. Zasedba je sledeča: Borkman — Levar, Gunhilda — Marija Vera, Ela — Šaričeva, gospa Wilton — Nablocka, Frida — Vida, Foldal — Lipah, Erhard — Jan. Režira Marija Vera, scenograf Ivan Vavpotič. Dramo je prevel Fran Albrecht.

Prihodnja operna premiera se poje v ljubljanski operi v nedeljo, dne 28. t. m. in sicer Natalanijeva opera »La Wally«. Opera »La Wally« koje dejanje se vrši v Tirolskih alpah je stalno na repertoarju vseh velikih gledališč posebnost še v Italiji. Nedeljska premiera pa je prva vpriporitev te opere v Jugoslaviji. Na vsebino in kratak popis dela se še povrnemo.

Koncert operne pevke Ade Poljakove. Po dvakratnem gostovanju v naši operi, v operah »Boheme« in »Manon« poje gospa Poljakova v soboto zvečer ob osmih v dramskem gledališču koncertni program, ki je sestavljen iz svetovne literature skoro vseh narodov, v prvi vrsti pa iz bogate ruske literature. Gospa umetnica poje vse pesmi, ki so na sporedu v originalnem jeziku. Občinstvo opozarjamo, da se vrši ta koncert v dramskem gledališču in to izrecno vsled tega, ker je dramsko gledališče izredno akustično in je brez dvoma umetniški uspeh v tem intinuem gledališču mnogo večji. Predprodaja vstopnic za ta sobotni koncert je od danes naprej tri dnevni blagajni v operi. Cene navadne operne.

KRATKE VESTI.

Sovjetska vlada je izjavila, da se udeleži razorožitvene konference le, če ta zboruje ali v Pragi, na Dunaju ali v kakem francoskem mestu.

Ministrski predsednik Černy je izjavil, da je njegova vlada osvojila program Švehlove vlade.

Janez Advokat:

V obrambo Radeta Pašića.

Slavna javnost! Kdo je Rade Pašić, ki sedi danes pred vami na zatožni klopi, vesti vsi. On je »bedno dete« svojega četa, našega velespoštovanega predsednika vlade Nikola Pašića, česar tudi on sam ne taji, ampak se vedno odkritosrčno podpisuje z imenom Radomir N. Pašić, kar pomeni Radomir Pašić, sin Nikole Pašića.

To »bedno dete« sedi danes pred vami in mora poslušati težke obtožbe, ki jih je rodila umazana zavist in popolno nepoznavanje položaja. Kdor pa ima količkaj smisla za moderni red in za moderno upravo države, kdor ima količkaj razumevanja za plemenitost srca in čistost človeške duše, kdor zna le količkaj ceniti samozatajevanje in nesebičnost, ta obtoženca ne bo obsojal, ampak bo znal primerno ceniti njegove ogromne zasluge, ki si jih je s svojim neumornim javnim delovanjem stekel za naš narod in za prosope naše mlade države.

Slavna javnost! Obtožencu očita državni pravdnik, da je prejemal visoke provizije od neke fabrike na Češkem in da je posredoval pri našem finančnem ministru, da plača fabriki za delo zgovorjeno vsoto. Državni pravdnik, ki ima v svojih rokah čisto gotovo samo tisti kazenski zakonik, po katerem je sodil očeak Noe svoje sinove, modernega življenja sploh ne pozna, sicer ne bi bil dvignil tako neumljive in nepojmljive obtožnice. Ali mislite, da je dandanes tako lahko najti fabriko, ki hoče popravljati tako razbite vagonne kakor so naši? Gospoda moja, to je težka stvar! Po jugoslovansko razbit vagon je posebnost zase! Tu je treba silnega dopisovanja na vse strani. Dopisovanje pa je dandanes silno draga stvar. Drag je papir, dragi so pisalni stroji, drage so tipkarice, drage so poštno pristojbine in telegraf in telefon. Potem je treba plačati provizije, da dobiš pravočasno vizum, potem vizum sam, ki ga računajo v suhem zlatu, in končno vožnje same! Komaj prideš v tujo deželo, te sku-bijo in derejo požrešni hotelirji in la-

komni natakariji, goljufajo te fujakerji in avto-vozniki, da komaj vzameš s seboj denarja, kolikor ga rabiš za en dan. In potem pogajanja z največjimi zvijačnejši tega sveta, z bančnimi ravnatelji in voditelji komercijalnih oddelkov raznih fabrik! Tao prizadevje človeku cele tedne nepopisnega truda in nepretrgan niz dolgih noči brez tolažilnega in pomirjujočega spanja. Ves ta trud pa je vzel nase obtoženec in je sam iskal po širnem svetu primerno trdko za popravo vagonov tako dolgo, da jo je našel. Tako trdko najti pa je ogromna zasluga za državo in vsota, ki si jo je bil zaračunal za svoj večmesečni trud, ni nikaka nedovoljena »zarada«, ampak je popolnoma v redu zaračunana skromna provizija, kakor je ima pravico zaslužiti tudi ministrski sin.

Slavna javnost! Gospod državni pravdnik trdi, da je obtoženec poiskal namenoma najdražjo trdko, samo da bi si lažje zaračunal višjo provizijo. Oprostite, toda moje mnenje je povsem drugačno. Moderna država ni samo pravna država,

ampak je tudi socialna država. V socialni državi pa ima fabrikant dolžnost, da svoje delavce kolikor mogoče dobro plača. Dobro plačati pa svojih delavcev ne more, kdor ne zasluži dobro, kdor ne zasluži mnogo, in zato smatram, da je bila sveta dolžnost obtoženca kot zastopnika naše socialne države, da poišče najdražjo trdko, ki bo lahko na račun naše moderne socialne države tudi delavcem dala, kar jim gre! To je storil obtoženec in za to je skrbel, in zato mislim, da za svoje gorko srce in za svojo milo skrb za svoje bedne in jadne delavce ne zasluža obtožbe, ampak javno pohvalo!

In če je po njegovem prizadevanju izplačal finančni minister češki, torej inozemski, trdko samo 10 milijonov čeških kron v gotovini, ostanek pa v državnih bonih, je to zopet nevenljiva zasluga obtoženčeva za dvig naše valute, ker se niso izvažali dinarji, drugič pa je že s samimi dolžnimi obrestmi in valutnimi diferencami bil kmit skoro že ves dolg — tu pa pride državni pravdnik in očita obtožencu malenkostno provizijo za njegove

Dnevne vesti.

ODLOČITI SE BO TREBA.

Afera dr. Stojadinovića-Rade Pašića ne bo mogla ostati brez vpliva niti v Sloveniji. Hočeš nočeš se bo morala tudi Slovenija opredeliti, če je za brezpogojno razčiščenje vseh afer, ali pa se boji zamiriti mogotcem.

Toda sedaj se bo treba odločiti in nič več ne bo mogoče skrivati svoje strahopetnosti pod krinko državnosti. Zakaj danes je položaj jasen in kdor opravičuje ali kdor skuša prezreti dogodke, ta postaja sokriv.

Padajo krinke v Beogradu, pasti bodo morale tudi v Sloveniji. Naj bo to nekaterim drago ali ne, to se bo moralo zgoditi in se bo zato tudi zgodilo!

Naj gotovi ljudje pazijo, da se ne bodo odločili prepozno, zakaj boj se je že začel!

— **Nov pravilnik o rečni plovitvi** je izdelan v prometnem ministertvu. Te dni bo predložen ministrskemu svetu. S tem pravilnikom se bo izboljšal in pocenil osebni in tovarni rečni promet.

— **Mednarodni dijaški kongres** se vrši v dneh od 27. julija do 2. avgusta v Sremskih Karlovcih. Doslej je prijavljenih 220 delegatov iz 36 evropskih in izven-evropskih držav. Delegati pridejo celo iz Avstralije in Nove Zelandije.

— **Službovanje univerzitetnih profesorjev.** Novi načrt finančnega zakona vsebuje določbo, glasom katere ima prosvetni minister pravico, da nastavi vseučilišnega profesorja v slučaju potrebe pri kakih drugih prosvetnih ustanovah ali zavodu. To pa more storiti minister samo v slučaju, da soglaša s tem profesorski svet univerze, na kateri dotični profesor predava.

— **Strokovni svet vrhovne državne uprave.** Za predsednika »Strokovnega sveta vrhovne državne uprave« za leto 1926 je imenovan general Dušan Štefanović, za člane: Sima Milošević, član Glavne kontrole, Boško Kristić, načelnik kabineta vladnega predsednika, Milan Radojković, načelnik Glavne kontrole in Rajko Dogandžić, glavni tajnik Državnega sveta, za namestnike pa: Miloško Vaso-
vić, član Glavne kontrole in Marko Milutinović, načelnik kralj. blagajne.

— **Novi muzeji in arhivi.** Kompetentni faktorji pretresajo vprašanje ustanovitve muzejev oziroma arhivskih oddelkov na Cetinju, v Novem Sadu in v Skoplju.

— **Nakup sivih plemenskih bikov.** Državna komisija bo nakupovala jednobarvne sive bika v starosti 1 do 2 let in sicer dne 26. marca t. l. v Ortnoku in 27. marca t. l. v Veliki Loki. Začetek vsakokrat ob pol devetih zjutraj. Prodajalci naj pripeljejo res samo prvovrstne bika. Razven živinskega potnega lista morajo prodajalci prinesiti seboj od občine izstavljeno potrdilo, da se pečajo samo s poljedelstvom in da so dotičnega bika sami vzredili.

— **Za rezervne oficirje.** Na predlog Udruženja rezervnih oficirjev pododbora v Ljubljani je minister vojske in mornarice z naredbom z dne 2. marca 1926 A. S. br. 2964 (Slov. Vojni List za leto 1926, stran 415) odobril, da veljajo preje nabavljene avtomatske pištole in revolverji kalibra 7—9 mm (brez ozira na model) kot vojna oprema. Z ozirom na to velja

za rezervne oficirje, ki posedujejo take pištole ali revolverje, oprostitev vsakolikatne takse za orožni list za posest tega orožja.

— **Iz državne službe.** Ivan Tavčar je imenovan za višjega revidenta pri agrarni direkciji v Ljubljani, Ivan Verbič pa istotam za referenta.

— **Razpisano mesto.** Pri okrožnem sodišču v Mariboru je razpisano mesto delnosodnega svetnika. Prošnje je vložiti do 13. aprila.

— **Smrtna obsodba v Jugoslaviji.** Z Zlahtičem in Čičem je bila izvršena 54 in 55 smrtna sodba v Jugoslaviji. Mausner je spravljal s tem 45 zločincev na drugi svet (18 slučajev odpade še na avstro-ogrske čase). Število izvršenih smrtnih obsodb v Jugoslaviji je primeroma veliko. Na zadnjem mestu je Dalmacija. Tam so obsodbe na smrt silno redke. Zadnja je bila rečena dne 4. t. m. v Dubrovniku. Če zločinec ne bo pomiloščen, bo to v Dalmaciji po 20. letih prva eksekucija smrtno kazni, predzadnja pa je bila leta 1823, torej 103.

— **Pozor pred vojaškimi stražami!** Vojaška straža pred municijskim skladiščem v Celju je obstrelila te dni lastnika delavnice cementnih izdelkov Karla Sredovnika iz Gaberja, ker se v pijanosti na njen poziv ni ustavil. Sredovnik je smrtno nevarno ranjen.

— **Eksplzijska katastrofa.** V hiši delavca Radovana Vladanovića v Zaječaru se je pripetila te dni nesreča, ki je zahtevala dve človeški žrtvi. V hiši je sedela družba rudarjev. Nenadoma se je pripetila strašna eksplozija. Razneslo je peč. Vsa hiša se je stresla, vse šipe so popokale, vsi predmeti v sobi so zleteli s svojih prostorov. Ko se je poleg dim, sta ležala pod ruševinami dva mrtveca, dočim se je zvijal tretji delavec težko ranjen v hudih bolečinah pod mizo. Preiskava je ugotovila, da je eksploziral v peči dinamit. Vladanovića so aretirali, da se ugotovi, če je vrgel dinamit mogoče nalašč v peč.

— **Slabo popravljen parnik.** Te dni so spustili v splitski luki v morje italijanski parnik »Rodi«, ki je bil tam v popravilu. Ko ga je hotel mali parnik ladjedelnice izveči v odprto morje, se je nenadoma nagnil na levo stran. Na krovu med mostom je nastala silna panika. Vseh 15 mornarjev s kapitanom vred je skočilo v morje. Parnik kot tudi dok sta močno poškodovana. Parnik bodo morali najbrže razložiti. Dok je zavarovan za 20 milijonov dolarjev.

— **Misteriozno izginjanje otrok v Beogradu.** V zadnjem času so jih v Beogradu na nepojasnjene način izginjati 8 do 12 letni otroci. Vsa poizvedovanja policiji so ostala doslej brez uspeha. Gre večinoma za otroke iz boljših hiš. Policija sumi, da je na delu internacionalna tolpa, ki odvaja deco v inozemstvo.

— **Velesojem v Leipzigu** — shajališče žeparjev. Kot poročajo iz Leipziga, je bilo prijavljenih ob pribliki velesojem pri tamkajšnji policiji 69 žepnih tatvin, v 57 slučajih gre za listnice, v 6 pa za žepne ure. Aretiranih je bilo samo 13 žeparjev, od teh imajo stalno bivališče v Leipzigu samo trije, vsi ostali so se pripeljali v svrhu kraje od drugod.

— **Dozdeven dijak slepar.** Industrija-
lec Paja Marković iz Leskovca v Srbiji je

potoval te dni po opravkih v Zagreb. V vlaku se je seznanil z nekim mladeničem, ki se mu je predstavil za medicina Boro Jankovića iz Valjeva ter se mu ponudil za »cicrona« po Zagrebu. Marković je obdeval z mladeničem v kolo-dvorski restavraciji. Po obedu mu je postalo slabo. Njegov spremljevalec ga je pregovoril, da se je šel v kopališče »Diana« kopat ter mu izročil za ta čas, da ne bi bil okraden, ves svoj denar in vse svoje dragocenosti v skupni vrednosti 5000 Din. V kabini se je Markovićevo stanje tako poslabšalo, da je moral poklicati na pomoč uslužbenko, ki je telefonirala po rešilni voz. Njegov spremljevalec je med tem izginil. Markoviću so izprali v bolnici želodec. Pri tem so ugotovili simptome zastrupljenja. Policiji se je posrečilo še isti večer izslediti — pravega Boro Jankovića, ki pa je nedolžen. Slepar je bil velike postave in črnih las, dočim je študent Janković majhen in plavolas.

— **Delavnice za ponarejene pobotnice** so razkrili te dni v Berlinu. Aretiranih je bilo 14 oseb. Lopovi so falzificirali večinoma pobotnice za podpore brezposelnim.

— **Usmiljenka — morilka.** V sredo se je prišel v Frankfurtu a/M proces zoper usmiljenko Viljemino Flessa, ki je ustrelila meseca oktobra lanskega leta kirurga dr. Seitza. Usmiljenka je pričakala kirurga zvečer v temni veži njegove vile. Po izvršenem dejanju je zavzela večjo količino morfija ter bi bila umrla, da ji ni so izprali pravočasno želodec. Motiv dejanja je še danes nepojasnen. Obravnavala, h kateri je povabljenih nad 70 prič, bo trajala več dni.

— **Poizkušeni »ritualni umor«.** Židovski listi poročajo iz Wisznice v Galiciji, da je bila izvršena v tamkajšnji židovski sinagogi in v stanovanjih raznih uglednih židov na podlagi ovadbe neke 17-letne deklice, ki je izjavila, da so jo vleкли te dni židje siloma v sinagogo ter jo hoteli umoriti, hišna preiskava. Krščansko prebivalstvo domneva na podlagi pripovedovanja deklice, da so nameravali izvršiti židje ritualen umor. Židovski listi pravijo, da je deklica laže. Vsekako pa vlada med krščanskim prebivalstvom veliko razburjenje. Kmetje so zagrozili židom z represalijami.

— **Farani zoper župnika.** K sarajevskemu nadškofu je prišla te dni deputacija kmetov iz Morača v tuzlanskem srezu ter mu izročila predstavko, podpisano od 630 oseb, ki zahtevajo, da se njihov župnik Mato Pezelj premesti. Z ozirom na to, da so zahtevali njegovo premestitev že opetovano zama, groze topot, da prestopijo, če se njihovi zahtevi ne ugodijo, v pravoslavje. S čem se jim je župnik tako hudo zameril, ni znano.

— **Hudo radi so jo imeli.** Iz Beograda poročajo: Na kolodvoru v Leskovcu je napadlo 20 do 30 fantalinov nekega kmeta, ki je prišel po svojo hčerko, ki je pobegnila od doma ter prevzela v neki zloglasni kavarni v Leskovcu mesto natakarnice. Fantalini so hoteli očetu deklico ugrabiti. V bližnjem parku je čakal avto. Postajenačelnik je stvar preprečil s tem, da je skril očeta in hčer na nekem tovarnem vlaku, s katerim sta se pripeljala srečno domov.

— **Drago ga je stalo.** Madjarski poslanec grof Andrej Jankovics je bil te dni v Budapešti obsojen na tri mesece ječe

in izgubo mandata, ker je pretepel v nekem budapeštanskem baru nekega policijskega uradnika.

— **Velik požar na Angleškem.** Iz Londona poročajo: Te dni je izbruhnil v vasi Monton v grofiji Devonshire med silnim viharjem požar, ki je vpepel nad 20 poslopij.

— **Železniška nesreča na Nemškem.** Pri Wülknitzu na progi Riesa-Elsterwerder se je pripetila te dni vsled napčno postavljene kretnice železniška nesreča, pri kateri so bile 3 osebe ubite, 12 pa težko poškodovanih. Kretničar je bil aretiran.

— **Samomor radi »bubikopfa«.** Kmet Drago Vladović v neki vasi blizu Mostara se je oženil pred dvema letoma v Ljubico Mašičevo. Spočetka je bil zakon srečen, v zadnjem času pa se je Drago Ljubice naveličal. Ko je prišel te dni pijan domov ter videl, da njegova ženica plaka, je vzel škarje ter ji odrezal lase. To je vplivalo na Ljubico tako porazno, da se je obesila.

— **Eksplzijska nesreča na Rumunskem.** Iz Bukarešte poročajo: V stražarni municijskega skladišča v Galacu je eksplozirala bomba. Dva vojaka sta bila ubita, osem pa ranjenih.

— **Hohenzollerska kolonija v Švicah.** Kot poročajo iz Pariza, se namerava preseliti bivši nemški cesar Viljem, seveda, če bo dobil dovoljenje, iz Holandske v Švico. V to svrhu se že pogaja glede nakupa gradu Trevano pri Luganu. Izgleda, da bo nastala ob gornjeitalijanskih jezerih, kjer je nakupilo že več princev prejšnje nemške cesarske hiše posestva, s česom cela Hohenzollerska kolonija.

— **Osrednje poveljništvo državne varnostne straže za Slovenijo** razpisuje dobavo čevljev in podplatov za zbor varnostne straže. Ponudbe je staviti do 7. aprila 1926. Natančneje glej Uradni list za ljubljansko in mairborsko oblast štev. 28, z dne 28. marca 1926.

— **Naši velesojmi.** Veliko je stvari, ki se matematično ne dajo dokazati, ki pa v vsi svoji stvarnosti vendarle obstajajo. Sem spadajo tudi velesojmi in njihovi učinki oziroma uspehi. Razstavljajci ne smejo upoštevati le gotovih uspehov na velesojmu samem, upoštevati morajo vse one kuptije, ki so dobile na velesojmu prvo pobudo, ki pa so šele pozneje prišle do pozitivnega zaključka. Nato opozarjamo vse one naše tvrdke, ki se še niso odločile za udeležbo na VI. Ljubljanskem velesojmu od 26. junija do 5. julija 1926.

— **Nova revija.** Meseca aprila prične izhajati v Pragi moderna slovenska revija »Razgled«. Izhajala bo mesečno in beležila vse važne dogodke v literaturi, gledališki in upodabljalni umetnosti, glasbi, filmu, modi, sportu ter radiu doma in na tujem, v sliki in besedi. Bogata vsebina. Krasna oprema. Naročnina: celoletno Din 160.—, posamezna številka Din 15.—. Prijave in naročnina za Jugoslavijo: Redakcija »Razgleda«, Ljubljana, Križevniška ulica 6/I. Za CSR: Redakcija »Razgleda«, Praha IV., Strahov 128.

— **Misteriozen zločin** se je pripetil te dni v vasi Kisač v Vojvodini. Železničar Piksiades je napadel zvečer na cesti nekega kmeta. Z nožem v roki ga je prisilil, da se je stekel ter zlezel dvakrat v ledenomrzlo vodo, kjer je moral ostati po več minut. Po tej kopeli mu je dovolil, da je šel domov. Kmet se je tako prehladil, da je smrtonovarno obolel. Piksiades je bil aretiran. Ni še ugotovljeno, če je izvršil dejanje iz prirojenega sadizma ali pa v hipni blaznosti.

— **Šrapnel v železniškem kupeju.** Te dni so našli v nekem kupeju lokalne železnice Budapešta—Szentendre ovoj, v katerem se je nahajal šrapnel. Policija je zaslišala 24 oseb. V Szentendreu mislijo, da je bil šrapnel namenjen za atentat na tamkajšnjega srbskega duhovnika, vendar pa ni našla preiskava za to domnevo nobenih indicij.

— **Fingiran roparski napad.** V bližini Plzna so našli te dni na železniški progi banknega slugo Kuseka. Poleg njega je ležalo raztresenih 11.800 Kč. Sluga, ki je bil inkasani podružnice Češke poljedelske in industrijske banke v Strakovicah, je trdil, da so ga v vlaku napadli neznani roparji, mu odvzeli okrog 180.000 Kč, ter ga vrgli iz vlaka. Preiskava je ugotovila, da je Kusek lagal. Končno je mož priznal, da je 1600 Kč zapravil v veselju družbi v Plzni, okrog 130.000 Kč pa zakopal v bližini gozda, nakar je fingiral roparski napad. Zakopani denar je bil najden.

— **Falzikator Schultz zastrupljen?** Kot znano je v madjarsko falzifikatorsko afero zapleteni fotokemik Schultz nenadoma umrl. Zdravniki so navedli kot vzrok smrti krvavenje želodca, ne da bi bili mogli ugotoviti, vsled česar je to krvavenje nastalo. Sedaj so se pojavile govorice, da je bil Schultz zastrupljen. Falzikator se je nahajal zadnje tedne neprestano v stanju paroksizma. V sredo zvečer pa je postal nakrat miren. Paznika, ki mu je prinesel večerjo ni sprejel, kot običajno z grdimi psovskami. Večerje se ni dotaknil. Uro pozneje mu je postalo slabo in

ogromne zasluge za dvig naše valute! To je neverjetno, to je nezaslišano, to vpije do neba!

A zopet grmi državni pravdnik: Svoj denar je nalagal obtoženec v »Slavenski banki! Jaz pa trdim, da je ravno to zopet ena največjih zaslug, ki si jih je pridobil obtoženec za prosih in procvit našega narodnega gospodarstva. Gospoda moja, vi vsi veste, jako dobro veste, da pade in se podere cela vrsta gospodarskih zavodov, če pade in se podre le en sam! Na mučne zglede iz polpretekle zgodovine nočem spominjati! Tudi omenjeni banki je pretila neizogibna katastrofa, ki bi utegnila roditi strahovite posledice za vse naše gospodarstvo. A glej! V kritičnem trenutku je vložil obtoženec v ogroženi zavod svoje s težkim in naporim delom prisluzene skromne prihranke in vse je bilo rešeno. Rešena ni bila le omenjena banka, ampak z omenjeno banko mi vsi in danes trdim tukaj smelo pred vsem svetom: Če bi ne bilo spasonosnega delovanja Radeta Pašića, bi bile že zdavnaj vse naše zlate in srebrne verižice v — zastavnicah! Tako sto-

ji stvar v resnici in ne tako, kakor je slika državni pravdnik.

Naj omenim končno še eno točko, jako koščljivo točko! To so naše trbovlje. Slavna javnost! Vsi veste kaj pomenijo Trbovlje. To je premog, premog pa je zlato. Sicer črno in jako umazano zlato, ampak zlato! Tega zlata se je hotela polastiti država. Dolgoletna praksa pa kaže, da nobena država ne ve, kaj je zlato, tudi naša država ne ve tega. Kajti če bi naša država to vedela, in če bi znala z zlatom pravilno gospodariti, bi gotovo ne bila pustila, da bi se z državnim denarjem gospodarilo tako, kakor je z njim gospodaril Rade — a, parдон, hočem reči naš finančni minister, ki je dejal Trbovlje pod državni sekvester! Gospoda moja! Če hočete, da pes — čuvaj grize, mu ne smete natakiniti nagobčnika, in če hočete, da bodo v Trbovljah kopali zlato, ne smete tja poslati gospoda sekvestra. To enostavno resnico je prvi spoznal obtoženec in se je z vsemi silami zavzel za to, da sekvester iz Trbovelj izgine. In danes že vidimo bogate plodove obtoženčeve uvidevnosti. Trbovlje procvitajo ka-

kor še nikdar prej, ravnateljci so sijajno plačani, upravni svetniki se valjojo v zlatu, a kljub vsemu temu bogastvu in sijaju delavcem ni treba skoro nič več delati! To so gola, suha dejstva, o katerih se vsak lahko sam prepriča, samo državni pravdnik ne uvideva ogromnih zaslug obtoženčevih ampak ga dolži nečestitih, nezakonitih dejanj in se spozablja celo tako daleč, da zahteva zanj celo občutno kazen! To je narobe svet, to je na glavo postavljen svet.

Slavna javnost! Zavedujoč se svoje težke naloge kot zagovornik sem prepričan, da gospoda državnega pravdnika ne bom prepričal o nedolžnosti svojega kli-jenta. Uverjen pa sem, da bo slavna javnost, pred katero je postavila našega draga Radeta zgolj sramotna zavist, imela za njegovo plodonosno delovanje in za njegove zasluge za javnost več smisla in da ga bo soglasno oprostila vsake krivde z iskreno željo, da bi bilo vsakemu izmed nas dano javnosti tako koristiti, kakor ji je koristil obtoženi Rade N. Pašić.

Pred občnim zborom Ljubljanske borze.

Dne 29. marca se vrši v borznih prostorih I. redni občni zbor naše ljubljanske borze. Upravni odbor bo podal svojim članom in naši javnosti svoje prvo redno poročilo o poslovanju te velevalne naše gospodarske institucije.

Vemo, da bodo poročila in referati odgovarjali točno prilikam, v katerih se giblje naša borza, vemo tudi, da so merodajni faktorji te institucije po svoji moči storili vse, kar se je v danih prilikah storiti dalo. Vendar pa moramo konstatirati, da ni naša naša borza v našem trgovskem domačem svetu onega razumevanja, ki bi ga mogla najti, zato tudi ni mogla zavzeti po dveh letih obstoja onega razuma, ki bi ga zaslužila in ki ji je nujno potreben, ako hoče postati središče našega gospodarskega življenja, regulator cen in kar more biti tudi njen cilj in namen — posredovalec naše zemlje z inozemstvom. Res je, da nimamo mi Slovenci borziancev v onem smislu besede, kot jih imajo druge borze, ki imajo v svojem narodu tradicijo. Tudi je res, da je za naša borza nekaj novega in vsled tega tudi nepoznanega. Največja napaka in rak-rana pa je, da se pri nas ni dvignil oni trgovski ponos in volja, ustvariti iz naše borze oni center, ki bo vsaj toli uvaževan faktor v naši državi in izven nje, da bo prisilil prodajalca — ponudnika in kupca — odjemalca, da prizna našo borzo in izvršuje svoje posle na nji. To pa ne bo mogoče doseči vse dotlej, dokler se naši veletrgovci sami ne odrešijo predsodkov in sami ne krijejo svojih potrebčin doma.

Naša borza, ves njen aparat in izvršujoči ljudje so mladi, lahko rečemo začetniki v svojem poslu. Zato je precej razumljivo, da se i oni bore z prvobitnimi težkočami. S povečanjem števila senzalov, — ki je za današnje prilike itak že preveliko in pomenja samo prinašanje žrtev za borzo — pa se je promet izdalno povečal in razširil, vendar ne zdaleka tako, kot bi se to zgodilo, ako bi imeli ti borzni delavci malo večje in trdnjše opore v naši veletrgovini.

Blagovna borza, ki je bila prvotno mišljena samo za les, in kateri oddelek se je že močno dvignil, zaznamuje gotovo izdaten napredek. To dokazuje zlasti žitne kupčije in pa vedno pridobivanje novih borznih predmetov, ki so danes stalen predmet kotacije. V poslednjem času so tudi naši manjši rudniki pristopili k prodaji premoga na borzi, — dasi ravno tu doslej ni bilo beležiti kupčij. Zalostno dejstvo je, da se Trbovejska premogokopna družba še doslej ni odločila za prodajo svojega premoga na borzi, vendar smo uverjeni, da bo tudi ta družba slednjič uvidela korist in potrebo, da podpre naše gospodarsko stremljenje po osamosvojitvi in koncentraciji, in da bo

drugi občni zbor borze ta uspeh lahko slovesno zaznamoval.

Ravnatko je pozdravljati, da je našel pot na borzo cement in je upati, da se istemu pridruži kmalu ves gradbeni material.

Naloga bodočega Upravnega sveta ljubljanske borze pa bo, izpolniti še globoke vrzeli blagovnega oddelka. Produkcija naše države, kakor sladkor, olje, mast, slanina slive, hmelj itd., dalje kakor kolonijalno blago, riž, kava, olje, petrolej itd. morajo izpolniti vrzel našega blagovnega oddelka in nuditi borzi možnost pravega gospodarskega utripanja. Pred temi nalogami se ne smemo ustaviti, ako hočemo doseči svoj cilj.

Nujnost pa moramo polagati tudi na izpolnitev naše borze, in to je predvsem doseči s tem, da država našo borzo kot tako polno prizna in ji dovoli trgovanje z devizami in valutami. To nepriznanje je velika krivica, ki jo dela vlada naši borzi in vsemu našemu gospodarstvu. Tukaj pa mora pomagati borzi vsa slovenska javnost in vsi njeni predstavitelji! Zato bi vsak korak obnega zbora v tem pravcu samo pozdravili!

Ako se vrnemo zopet nazaj k blagovnemu tržišču naše borze, pa moramo ugotoviti, da bi se blagovni promet popetdesetoril, ako bi naša trgovina polagala več pozornosti na borzo. Nerazumljivo nam je, da se še danes poslužuje n. pr. naša žitna veletrgovina v 80% nakupa, kritja svojega blaga na tujih borzah, potem tujih senzalov, mesto da bi s svojo izkušnostjo, prakso stavili svoje zahteve na ljubljansko borzo in krili svoje potrebe potom domače borze. Ali ne leži v tem morda res pomanjkanje trgovskega ponosa? Ali to nezdravo razmerje ne ustvarja drugo napako, ki postaja lastni trgovini škodljiva? O tem je treba tudi razmisliti in priti do rezultatov, ki so nujna posledica, da bo naš trgovec kril svoje potrebe doma in po domačih senzalah!

To približno velja tudi za naše lesne trgovce, ki dasiravno člani borze, ne čutijo potrebe koncentrirati svoje prodaje na borzi ter privabiti kupca tja in onemogočiti s tem raznim italijanskim mešetanjem in prekupcem, ki slačijo kožo našemu malemu producentu!

Napisali smo te vrstice pred občnim zborom v dobrem namenu, odkrito pokazati naše lastne napake! Dokler ne moremo odstraniti teh in koncentrirati svojih gospodarskih sil na edino merodajnem kraju — to je na borzi — ne moremo pričakovati gospodarskih uspehov in bomo stali pred očmi razvitejših narodov z borzami in borzijanci žalibog le — kot kramarji!

Zato ta naš apel na predstojajoči občni zbor z upanjem, da najde dovoljnega razumevanja pri merodajnih krogih!

OBCNI ZBOR IZVRŠNEGA ODBORA UDRUŽ. VOJNIH INVALIDOV.

Včeraj dopoldne se je vršil v dvorani Mesnega doma občni zbor Izvršnega Odbora Udruga Vojnih Invalidov za Slovenijo v Ljubljani. Zborovanja se je udeležilo 43 delegatov odnosno zastopnikov podružnic udruženja, nadalje g. dr. France Goršič kot zastopnik Vel. župana, 3 zastopniki »Zveze slovenskih bojevnikov« s predsednikom — in zaslužnim borecem za domovino g. majorjem Colaričem, častni član udruženja g. dr. Fr. Jež z Beograda ter precej inv. članov iz Ljubljane. Zborovanje, ki je trajalo od 9. ure dopoldne do pol 5. ure popoldne je otvoril predsednik I. O. g. Stefe s pozdravom na navzoče, konstatiral sklepčnost ter pred nadaljnjim predlagal, da se počasti spomin preminulih članov in dobrotnikov v preteklem letu, nakar so se vsi udeleženci dvignili s sedežev z vzklikom: »Slava jim!«. Nadalje je bil soglasno sprejet predlog predsednika, da se pošlje z občnega zbora vdanostna brzojavka najvišjemu zaščitniku vojnih žrtev Nj. Vel. kralju Aleksandru ter velikemu dobrotniku princu Juriju.

Po izvršenih formalnostih je bil z večino glasov izvoljen za predsednika zborovanja delegat krške podružnice gosp. Zabkar, ki je podal besedo došlemu zastopniku vel. župana.

G. dr. Goršič je pozdravil navzoče v imenu vel. župana, ki je radi nujnih poslov zadržan ter obljubil, da bo pri Oddelku za soc. politiko kot do sedaj presojal vedno objektivno položaj vojnih

žrtev ter jim nudi vso pomoč v danem delokrogu nadalje je izrazil željo po čim ožjih stikih med oblastjo in udruženjem ter da je udruženju in inv. v svrhu informacij vedno na razpolago. Občnemu zboru pa je želel mnogo dobrih uspehov. (Odobranje navzočih.)

Zastopnik »Zveze slov. bojevnikov« g. major Colarič je v vznemljenih besedah naglašal zasluge naših borec za domovino, predvsem osvoboditev Slovenije izpod suženstva in izhod naše države na Jadran. Povdarjal pa je, da se ravno vojnim žrtvam, katerim dolguje država največ hvala, godi največja krivica. Naglašal je, da bo »Zveza« stala v borbi kot močna opora na strani vojnih žrtev vse dotlej, dokler ne bo izvojevan zakon socialne pravičnosti. — »Vaš boj, je Vaš boj!« — Končno je povdarjal potrebo sloge ter želel občnemu zboru obilo uspeha. — Navzoči so izvajanjem pazno sledili ter burno pritrjevali.

Nato je podal g. dr. Goršič na interpelacijo posameznih delegatov zaželjena pojasnila in sicer: glede presoje invalidskih pokojnin, katere kompetenca je prešla sedaj na pristojna okrajna sodišča, ki pa vsled premalih kreditov in pomanjkanja osebja ne morejo sproti reševati številnih vlog glede prevedbe itd.; 2. glede podeljevanja oblačilnih predmetov, ki je po novem zakonu omejeno samo na stalne oskrbovance v zavodih, nakar bi bilo opozoriti članstvo, da ne vlaga nepotrebnih prošelj. Obrazložil je tudi poslovanje pri razdelitvi podpor, posojil in drugih pomoči iz kredita Narodni fond

jel je pljuvati kri. Zdravnik je odredil, da ga prepeljejo v bolnico. Ko pa je prišel voz, je bil Schultze že tako slab, da ga niso mogli več transportirati. Kmalu nato je umrl. Popreje ni tožil nikdar o kakih bolečinah v žemlji.

Korupcija pri madžarskih sodiščih. Te dni je bil suspendiran podpredsednik državnega pravdnictva v Budapešti Nikolaj Dolorosiak. Ovdili so ga njegovi tovariši, da se je dal od obdolženecv podkupovati. Čedni državni pravdnik, ki je dober jurist, je šel pri svojih manipulacijah tako daleč, da je pregovoril tuintam tega ali onega od svojih kolegov, da mu je odstopil kak težak slučaj, češ da izdela obtožbo v njegovemu imenu on, nakar je postopanje zoper zločinca ustavil. Dolorosiak se je zoper sodbo disciplinarnega sodišča pritožil.

Kazenska obravnava v bolniški sobi. V procesu zoper Lützowa v Berlinu se je vršila te dni obravnava večniškega sodišča, ker leži Lützow bolan v postelji, v obtoženecem stanovanju. Z ozirom na to, da se mora po nemškem kazenskopremnem redu proces, ki ostane tri dni prekinjen, preložiti, se je namreč odločilo sodišče, da se bo vršila vsak tretji dan v obtoženecem stanovanju proforma obravnava, da se tako prepreči preložitev. V soboto se je torej zbralo v obtoženecem stanovanju nič manj kot 20 oseb. Javnost je markiralo sodišče s tem, da so morala ostati vrata ves čas odprta, vendar pa razven nekega fotografa pri obravnavi ni bilo nobenega občinstva. Predsednik je formalno otvoril obravnavo. Tedaj pa se je dvignil zagovornik, ki je zahteval, da preišče obtoženca sodni izvedenci ter se izjavijo glede vprašanja, če je sposoben za zaslišanje. Izvedenci so ugotovili, da ima obtoženec 89° vročine ter da govore vsi simptomi zato, da ima pljučnico. Izjavili so, da ni mogoče predvideti, kdaj bo sposoben za zaslišanje. Na podlagi tega izvida je bila obravnava preložena na nedoločen čas.

Spolne bolezni med rumunsko srednjošolsko mladino. Kot poročajo iz Jassyja, so se razširile med tamkajšnjo srednješolsko mladino v starosti 16 do 18 let spolne bolezni v taki meri, da so bile šolske oblasti primorane uvesti za 7. in 8. razred redne zdravniške vizite in primerna predavanja. Te mere se nanašajo na liceje v mestih Jassy, Botosani, Vasluc, Balti in Soroca.

Sovjetski komisar zaigral 600.000 frankov. V igralnici v Monte Carlu so se pripetile enega zadnjih večerov tri senzacije. Westminsterski vojvoda je izgubil v igri nad 1.000.000, neki sovjetski komisar pa 600.000 frankov. Kmalu nato so prijeli dedektiv nekega igralca, ki se je posluževal pri igri falzificiranih jetonov. V njegovem kovčku so našli bančno knjižico iz katere se je ugotovilo, da je ugotovljeno igralno banko že za več milijonov frankov.

Tovarna za predvilo pogorela. V tovarni predvilo Stefana Gartnerja, nedaleč od Sombora je zibruhnil te dni velik požar, ki je uničil vso zalogo s postopno vred. Ves trud gasilcev je bil zaman. Ogenj je izbruhnil ob 3. uri ponoči, ob 6. zjutraj je stalo samo še zidovje. Škoda znaša 1.000.000 Din ter je krita z zavarovalnino. Kaj je povzročilo požar, bo ugotovila preiskava.

Obveščam cenj. občinstvo, da prevzamem od danes naprej avtomobilne vožnje tudi za v Italijo. — Pavel Stele, avtotaksi, Ljubljana, Poljanska cesta 8, telefon 942.

Najcenejše in najmoderneje klobuke in slamnike kupite le pri KRISTINI STADLER, SV. PETRA CESTA 23, in sicer: klobuki od Din 80 — dalje, slamniki, nakiteni, po Din 120 —. Za preoblikanje slamniov se računa po Din 45 —.

Ljubljana:

1— O slovenskem agrarnem seminarju v Pragi poročajo v petek 26. t. m. ob 8. uri zvečer v »Kmetijski družbi« (Turjaški trg 3) akad. J. Kardole. Predavanje priredi ak. agr. klub »Njiva«. Vabljeni so vsi, ki se interesirajo za sedanja aktualna vprašanja.

1— Društvo »Soča« v Ljubljani naznanja, da radi velikonočnih praznikov odpade predavanje dne 27. t. m. in 3. aprila t. l. Prihodnje predavanje se vrši tedaj 10. aprila. Ta večer predava univ. prof. dr. Rado Kušej, ki predava o po vsem novi in zelo interesantni temi in sicer: »Cezaropapizem na vzhodu in njegove zapadle oblike« na kar že danes opozarjamo naše člane in prijatelje. — Odbor.

Maribor.

m— V znaku redukcij in štedenja. Po odloku ministrstva za socialno politiko se mariborska državna borza dela s 1. aprilom 1926 ukine. Ravnateljstvo je že prejelo potrebna navodila za likvidacijo. Med delavstvom je zavladalo povsem razumljivo ogorčenje. — Bajce prevzame borzo, po ukinitvi mesna občina v svojo režijo? Zeleti bi bilo!

m— Pri zdravstvenem odseku velikega županstva mariborskega je bilo te dni reducirano vso osebje, razen zdravnikov. Tako so ob kruh dva družinska očeta in 3 gospodične. — Bo li to štedenje prineslo kaj koristi?

m— Trstenjakova razstava v Mariboru se prav zadovoljivo poseja. Prav posebno zanimanje za slikarsko umetnost kaže naše dijaštvo.

v znesku 250.000 Din, ki ga je on sam izposloval meseca septembra pri načelniku Proliću v Beogradu. To malo svoto je bilo razdeliti med obilico prošnikov t. j. okoli 1800. Upoštevati se jih je moglo le okoli 350, vse druge prošnje pa so bile vsled nezadostnega kredita zavrnjene. — Tu treba pripomniti, da oddelek soc. pol. nad eno leto ni dobil nikakega kredita za posojilo, podpore in nabavo orodja voj. žrtvam. Z ozirom na pritožbo nekega delegata, da ni dobil mesta v Drž. protezni delavnici 77% inv. in pa vsled pritožbe nekega delegata o poslovanju te delavnice je obljubil g. dr. Goršič, da bo zadevo uradno preiskal.

Po podanem referatu je odšel tako zastopnik vel. župana, kakor tudi zastopstvo »Zveze«.

Kongres rezervnih oficirjev v Zagrebu

Udruženje rezervnih oficirjev ima kot smo že poročali svoj letošnji zbor v Zagrebu v dneh 23., 24. in 25. maja 1926. Ob tej priliki se bo ob udeležbi vlade, vojske, javnosti in inozemskih predstavnikov z vsemi vojaškimi častmi razvila zastava, katero je Udruženju daroval Nj. Vel. Kralj.

Prometni minister je vsem članom Udruženja dovolil brezplačno vožnjo (višjim oficirjem v I. nižjim oficirjem v II. razredu). Člani se v ta namen izkažejo s članskimi kartami in objavo, katero prejmejo od podpisane pogodbe.

Zagrebski pododbor bo skrbel za to, da bodo člani, ki bodo želeli, dobili primerno prenočišče in prehrano.

Za člane, ki so državnimi uradniki, so se storili koraki glede dopusta. O uspehu bodo člani pravočasno obveščeni.

Rezervni oficirji se vabijo, da se v čim večjem številu udeležijo zbora, po možnosti v uniformi.

O vseh podobnostih bodo člani še ponovno in posebej obveščeni, zato naj s prijavami za enkrat še počakajo, dokler ne bodo prejeli poziv glede načina in obsega prijave.

Udruženje rezervnih oficirjev — pododbor Ljubljana.

PRIMORJE.

»Izobraževalno društvo v Avčah«, ki se je imenovalo že od preteklega leta dalje pravzaprav »Prosvetno društvo Dom« je bilo dne 14. t. m. oblastveno razpuščeno. Dekret se ulemeljuje s tem, da je društvo »zbirališče slovenskih študentstov«, da goji sovraštvo proti Italijanom« in podobnimi pavšalnimi iz trte izvitimi trditvami. Konkretnega fakta ne navaja dekret niti enega.

Ukinjena dijaška društva. Ravnatelj učiteljskega v Tolminu, Slovenec Pavlin je preprečil naprednemu dijaškemu dramatičnemu krožku in katoliškemu dijaškemu krožku nadaljno delovanje.

TOPONOMASTIKA ALPSKEGA OZEMLJA.

Marljivo in agilno »Geografsko društvo« na univerzi je priredilo ciklus predavanj iz geografske stroke.

Tretje in četrto predavanje, ki se vršilo 23. t. m. je imel dr. Tuma o toponomastiki, to je o krajevnem imenoslovju v Alpah.

Uvodoma je predavatelj omenil, da toponomastika še ni veda v strogo znanstvenem pomenu besede, ker se pečajo ž njo večina le diletanti.

Sele moderna francoska znanstvena smer je zavrgla v tem oziru izključno filološke metode.

Prava, znanstvena geografija se mora ozirati na forme morfologije v zvezi s človekom in rastlinstvom. Človek ne more razumeti ne zemlje in ne njenih označb, ako je ne pojmuje s človekom in s narodo. Toponomastika veže duha človeka s narodo.

V nasprotju s toponomastiko ima filologija edino književne metode za razlago raznih krajevnih imen. Tako trdi znani filolog-germanist Nagl, da je n. pr. ime Ljubljana (res je, da ta oblika ni nastala iz ljubljana, kot hočejo nekateri romantični etimologi dokazati) nastala iz nemškega Laubach, ta pa iz latinskega Nauportus, po izpremembi prvega konzonanta n v l. Iz tega primera se jasno vidi, da prehaja strogo literarna filologija v golo igraščanje.

Mnogo krajevnih imen je v Evropi, zlasti v Alpah, katerih si filologi nikakor ne morejo razjasniti ter iščejo zato neke keltske, retilske in ilirske jezikovne korenine, ki pa ne drže. Vse to dokazuje, da je moral nekda prebivati v Alpah nek narod, ki pa ni bil ne germanski, ne romanski in tudi ne keltski.

Le majhen del Alp je slovenski in imena v teh Alpah ne kažejo niti sledu kake romanske ali keltske korenine, nego so pristno slovenska, taka, kot jih je ustvaril pastir, ki je vedno v stiku z naravo.

Predavatelj je v teku svojega življenja prehodil vse slovensko alpsko ozemlje poleg drugih Alp ali povsod na slovenskih tleh je našel le imena, ki so slovenskemu jeziku umljiva in razločljiva. Temeljne oblike, ki se skoro povsod ponavljajo so: krnica, lasta, ronek polica, to so morfološki pojmi. Botanična imena so leška, čemerika, ruševje, slečje, rododendron. Tamar, medrje in utor so pojmi pastirske naselbine.

Krnica pomeni izkrnjeno, izdolbeno dolino, to obliko najdemo tudi v germanskem in romanskem ozemlju. Lasta pomenja masivno skalnato ploščo, odtod imena Lastovica, Lastovo itd. Ladinec pravijo temu lesta ali lasta, čeprav sami ne vedo kaj ta beseda pomeni, ker je umljiva le iz stališča slovenskega jezika.

Ronek pomeni gotovo obliko strmega brega. Teh imen je na slovenskem ozemlju vse

polno, pa tudi v zahodnih Alpah, seveda spatenih. Ali vse pomenijo eno in isto obliko brega. Celo v Florenci imamo ulico Ronchi. Tudi ta beseda je umljiva le Slovencu.

Polica, pola pomeni nekaj razgrajenega, tu zlasti visoko ležeče ravnine. Odtod tudi nemški Pfütz in Pfak. Seveda se bo ta razlaga zdeli marsikomu, ki je natrpan klasične zgodovine in filologije, malo čudna. Toda po mnenju g. predavatelja tudi stara Rhaetia ni nič drugega kot slovensko rečje! Vse to potrjuje mnenje, da je bil praprebivalec teh pokrajin slovenski pastir.

Botanična imena kot leška, to je trava, ki se leskeče, ruševje, to je rahlo grmičevje, čemerina (štrupena) rastlina itd. se nahajajo tudi pri alpskih Nemcih, Ladincih in Retoromanih.

Vse polno je drugih imen po Italiji in nemškem ozemlju, ki so slovanska. Pojmi kot dol, dolina, reka itd. segajo daleč v Furlanijo in Benečijo. Beneška reka Livenza je slovenska livnica, Adige in nemški Enns se da razlagati le tako kot slovenska Nadiža, to je reka, ki se dviga (izvira) iz zemlje. Celo pri Rapallu je ime nekemu potoku La Rea, pod Rimom je grič Peschi, to so slovenski peski itd. Ta imena dokazujejo, da so bili Slovani nekdanji praprebivalci velikega dela alp in gornje Italije.

Ob koncu je predavatelj priporočal mladim akademikom gojenje toponomastike, te lepe in za Slovence posebno važne znanosti.

Umetno-zgodovinsko društvo v Ljubljani ni moglo prirediti v pretekli zimski dobi običajnega cikla predavanj. Kot nadomestilo namerava prirediti v letni dobi pogoste izlete z ogledom važnejših umetnostnih spomenikov v domovini. Projektirani so sledeči izleti: 1. Muljava (freske Janeza Ljubljanskega 1456) — Kamen vrh (freske istega mojstra 1459). 2. Celje. 3. St. Rupert — Vesela Gora. 4. Ig — Golo. 5. Lešce — Begunje — Sv. Peter. 6. Zirovnica — Vrba — Rodine. 7. Jable — Groblje — Smlednik. 8. Ptuj. 9. Pužine pri Ljubljani. 10. Dol. Pri ogledih bodo strokovnjaki razlagali umetnostne spomenike. Vsak izlet bo pravočasno naznanjen v časopisu. Cilj daljšega izleta v letošnji sezoni še ni definitivno določen in bo predmet razgovora na letošnjem obnem zboru, ki se vrši 24. marca t. l. ob 8. uri v Ljubljanskem dvorcu. Vabljeni so vsi zainteresirani.

Sport.

Včerajšnje nogometne tekme.

SK Slovan : SK Svoboda — 3 : 0. Moštvo Svobode ni nastopilo ter je vsled tega avtomatično po pravilih izgubilo tekmo s 3 : 0.

SK Ilirija : SK Slavija — 12 : 1. Tekma se je vršila na igrišču SK Ilirije. Končala je z razmeroma visokim porazom za Slavijo; od slednje smo od zadnjih tekmar, ki jih je odigrala, pričakovali vsaj nekoliko boljši rezultat, sicer pa odgovarja rezultat poteku igre. Sodil je tekmo g. A. Smole. Obe tekmi sta se vršili za poudarjen pokal. — Tekma Hermes : Jadran, ki spada tudi v to grupo tekmovalj, je preložena na 2. maj.

ASK Primorje : ISSK Maribor — 11 : 0. Včeraj je odigralo moštvo ISSK Maribor prijateljsko tekmo z ASK Primorje; tekma se je odigrala popoldne na igrišču ASK Primorje. Vodilni mariborski klub je doživel hud poraz in je popolnoma odpovedal; glavno krivdo na tem težkem debacu nosijo vratar in oba branilca Maribora, ki so tvorili najslabši del moštva. Od vodilnega mariborskega kluba smo v resnici pričakovali več. Publike je bilo precej. Tekmo je sodil dobro g. Deržaj.

Včeraj je gostovala v Ljubljani najmočnejša hazena družina v državi — družina ASK-a (Zagreb). Tekmovala je proti družini TKD Atene. — Rezultat: 6 : 3 v prid zagrebske družine. Zagrebčanke se odlikujejo v gibčnosti in hitrosti. Najbolje je ugajala gđ. Koka Tomlje-nović-eva. Od ljubljanskih hazenašic se je posebno odlikovala gđ. Olga Černe-tova. Sodnik Baltezar prav dober.

ŠAHOVNSKI TURNIR NA SEM-MERINGU.

XIII. kolo: Vidmar je porazil Aljehi-

na, dr. Tartakower dr. Vaydo, Janovski Davidsona, Tarrasch Gilga, Grünfeld Rosellija. Igre Treybal : Michel, Spielmann : Reti in Kmoeh : Niemeovič so končale remis, partija Yates : Rubinstein je bila prekinjena. Stanje po XIII. kolu: Dr. Tartakower 10, Spielmann 9 in pol, Niemeovič in Aljehin 9, dr. Vidmar 8 in pol, Reti in dr. Tarrasch 7 in pol, Rubinstein 7 (1), Grünfeld in Treybal 6 in pol, Janovsky 6, Gilg in Vayda 5 in pol, Yates 5 (1), Davidson in dr. Michel 4 in pol, Kmoeh 3 in pol, Roselli pol točke.

XIV. kolo. Dr. Vidmar je porazil Gilga, Aljehin Kmoeha, Davidson dr. Michela, Tarrasch Rosellija, Spielmann Tartakowerja, Niemeovič Rettija, Vayda Rubinsteina. Partija Grünfeld : Treybal je končala remis. Izid partije Yates : Janowski še ni znan. — Stanje po XIV. kolu: Spielmann 10 in pol, Aljehin, Niemeovič in Tartakower 10, dr. Vidmar 9 in pol, Tarrasch 8 in pol, Reti 7 in pol, Rubinstein 7 (1), Grünfeld in Treybal 7, Vayda 6 in pol, Janowski 6 (1), Gilg in Davidson 5 in pol, Yates 5 (2), Michel 4 in pol, Kmoeh 3 in pol, Roselli pol.

To in ono.

BRUTALNO POSTOPANJE MADJAROV Z INTERNIRANCI V ZALAEGERSZEGU.

V petek se je pričel v Budapešti proces zoper privatna uradnika Deziderja Andorko, dr. Mihaela Nagy-a in tovariše radi zločina sramotenja madjarskega naroda. Dezider Andorka je preživel 3 leta v taboru internirancev v Zalaegerszegu ter zbral tam podatke o brutalnostih, ki so se godile v taboru, kakor je spisal knjigo »Madjarska Sibirija«, ki jo je hotel iztiskati s pomočjo soobtožencev čez mejo. Pri tem jih je zasedla policija, ki jih je aretirala in prepeljala v Budapešto.

Andorka pripoveduje v knjigi kaj čedne stvari. Internirance so priganjali k delu z batli. Tepli so jih s palicami, puškami, železnimi drogovi in sabljami. Pri tem so morali interniranci tako stradati, da se jedli pasje meso in krompirjeve olupke, ki so jih pobirali na smetiščih. Stevilne internirance je straža umorila. Neka žena je bila ustreljena, ker je kopala svojega novorojenca. Neko mlado dekle je bilo ustreljeno iz neznanega vzroka med izprehodom. Mnogo internirancev je vsled nečloveško krutega postopanja zblaznelo. Če si je vaški sodnik zaželel kakega dekleta in se mu dekle ni takoj udalo, jo je poslal administrativnim potom v tabor internirancev. Več žrtev je bilo ustreljenih pod prevezo, da so skušale pobegniti. Če je kakemu oficirju kaka deklica ugajala, jo je dal zapreti čez noč v samotno celico, kjer jo je posilil.

Obtoženi Andorka izjavlja, da ni kriv. Njegov namen je bil, da opiše grozodejstva, ki so se dogajala v taboru in nič drugega. S tem je hotel izpolniti obljubo, ki jo je dal večim umirajočim internirancem.

Predsednik: »Ali bi ne bilo bolj umestno, da ste vložili na podlagi svojih dokazov proti krivcem kazensko ovadbo?«

Andorka: »V letih 1922, 1923 in 1924 sem podvel ponovne poizkuse, da bi bil opozoril oblasti na te razmere potom notic v listih, toda zaman.«

Predsednik je obravnavo preložil na 26. t. m. ter pozval državno pravdnitstvo, da zbere do takrat protidokaze.

BEOGRAJSKA POLICIJA

ni samo slavna po glavnjači, temveč tudi po svojem poslovanju. Tako poroča »Politika«, da je beogradska policija prodala na javni dražbi večje število delnic neke beogradske banke. Te delnice so ležale namreč v državni blagajni kot depozit. Ko so prišli nato kupci delnic v banko, da delnice prijavijo, so jim v banki odgovorili, da te delnice ne veljajo več in pokazali so jim tudi »Službene Novine«, v katerih je bilo objavljeno razveljavljanje delnic in zadnji dan zamenjave.

Jack London:

Morski vrag.

Divje vseeno je pokimal z glavo. »Prav res, Klada, prav res. Nimam domisljaj, ki bi pričale o kaki plemenitosti in močnatosti. Živ pes je boljši kot mrtvec lev, pravim jaz s Fridigarjem. Moj edini nauk je nauk koristnosti, in ima to prednost, da ostaneš živ. Ta-le košček kvasja, ki mu pravimo Johnson, ne bo imel potem, ko ne bo več košček kvasja, ampak samo prah in pepel, nič več plemenitosti kot je ima prah in pepel, dočim ostanem jaz živ in čil.«

»Ali veš, kaj nameravam storiti?« je vprašal. Odmalaj sem z glavo.

»Da veš, izvrševati hočem svojo predpravo in ti pokazati, kako se godi plemenitosti. Glej me!«

Bil je tri metre oddaljen od Johnsona in sedel na stolu. Tri metre! In vendar je planil s stola v polnem skoku, ne da bi sebil poprej postavil na noge. Planil je s stola prav kot je sedel na njem, skočivši s sedečega položaja liki divja zver, kot tiger, in kot tiger je preskočil vmesni prostor. Bil je pravcati plaz besnosti, ki ga je Johnson zaman skušal odvrniti. Iztegnil je eno roko nizdol, da ščiti trebuh, drugo pa navzgor, da si zavaruje glavo; toda Wolf Larsenova roka je priletela med obema in treščila z vso silo v prsa. Johnsonu je sapa, ki jo je udarec iznenada pognal iz prsi,

bruhanila iz ust s slišnim dihom, podobnim dihu, kakor ga dahne človek, ki vihti sekuro. Malo je manjkalo, da ni padel vznak, in se je majal sempalja, da bi dobil ravnovesje.

Ni mi mogoče opisovati nadaljne podrobnosti groznega prizora, ki je sledil. Bil je pregrozen, tako mi je bil zopr. Še sedaj mi pride slabo, če se spomnim nanj. Johnson se je srčno boril, toda ni bil kos Wolf Larsenu, še manj pa Wolfu Larsenu in prvemu mornarju. Bilo je strašno. Nisem si mislil, da more človeško bitje toliko pretrpeti in še vedno živeti in se boriti. In Johnson se je hrabro boril naprej. Upanja seveda ni bilo zanj, niti najmanjšega, to je dobro vedel kakor jaz. Ampak v oni močnatosti, ki je bila v njem, se ni nehal boriti za ono močnatost.

Prizor je bil pregrozen, da bi ga bil mogel gledati. Čutil sem, da moram izgubiti zavest; stekel sem po stopnicah navzgor, da bi odprl vrata in dospel na krov. Toda Wolf Larsen je za hip popustil svojo žrtev in je z enim samim silnim skokom dohitel mene ter me vrgel v oddaljeni kot kabine.

»Pojavi življenja, Klada,« se mi je rogati. »Ostani in opazuj jih. S tem si lahko nabereš podatkov o neumrjčnosti duše. Vrh tega pa, kakor veš, ne moremo Johnsonovi duši nič zalega storiti. Zgolj tisto minljivo obliko lahko uničimo.«

Zedlo se mi je, da je dolga stoletja trajalo to pre-

tepanje, a vendar mogoče ni trajalo dalj kot deset minut. Wolf Larsen in Johansen sta ves čas obkrožala revesa. Tolkla sta ga s pestmi, butala ga s težkimi čevlji, ga pobila na tla in ga zvelkala na noge, da sta ga iznova pobila. Oči so mu bile oslepljene, da ni mogel videti, in kri mu je tekla iz ušes, nosa, ust, tako da je bila kabina krvava kot klavnica. In ko ni mogel več vstati, sta ga še vedno bila in butala namestu, kjer je ležal.

»Počasi, Johansen, počasi,« je navsezadnje dejal Wolf Larsen.

Toda v prvem mornarju se je bila vzbudila zverinska narava in Wolf Larsen ga je moral z zamahom roke odstraniti od žrtve; ta zamah je bil sicer videti rahel, toda Johansen je odletel liki zamašek in treščil z glavo ob steno. Padel je po tleh za hip skoraj omamljen, in je težko dihal in nekam abotno pomežikoval z očmi.

»Odprl vrata, Klada,« mi je velel.

Ubogal sem ga; obe divji zveri ste pograbili v nezavesti ležečega mornarja kot vrečo smeti, ga dvignili po stopnicah in vrgli skozi ozka vrata na krov. Kri, ki je tekla nesrečniku iz nosa, je obrizgala noge krmarju, ki ni bil nikdo drugi kot Louis, sodrug v njegovem čolnu. Louis je pograbil prečko krmilnega kolesa, jo zasukal in nemoteno zrl v kompasno lučico.

(Dalje prih.)

VSAKDO si lahko izboljša svojo ekzistenco s pravilno uporabo najboljših **šivalnih strojev** „Gritzner“ in „Adler“ ter z nedosežnimi **pletilnimi stroji** „DUBIED“.

Te si nabavi pod ugodnimi pogoji **edino** pri trdki **JOSIP PELETINC, Ljubljana** blizu Prešernovega spomenika ob vodi levo.

MALI OGLASI

Cene oglasov do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

DRVA - ČEBIN

Walfova ulica 1/II. - Telefon 56.

la Trapist sir

ala Marija Stern po 22.50 Din kg polnija po železnici in pošti Mlekarna in sirarna Josip Dvornj, Badlje-vina (Slavonija).

Mlad zakonski par

brez otrok išče mehlikano sobo, po možnosti v bližini dolenjskega kolo-dvora, za takoj. Ponudbe na upravo pod »Takoj 19«.

Službo služkinje, postrežnice ali kaj sličnega

išče sicer ne več mlado, toda zdravo, krepko, pridno in inteligentno mu-tasto dekle z dobrimi izpričevali. — Ponudbe na upravo lista pod »Za-neeljivac«.

V restavraciji „Pod skalco“

Mestni trg št. 11

se točijo pristna ter plina vina. Preko ulice 1 Din ceneje. Vsako sredo, soboto in nedeljo od 20.—24. ure salonski koncert. — Ob nedeljah od 9.—15. ure jazzovski koncert.

„Opeka“

prvovrsne zidake priporoča opekarna

„EMONA“ D. D.

v Ljubljani — Tovarna na Viču (Brdo) — Pisarna v Pražakovi ulici 3, prtličje.

Sobo

s separatnim vhodom išče mlad go-spod uradnik. — Ponudbe na upravo lista pod »Sobac«.

Stekleno

strešno opeko imajo stalno v za-logi Združene opekarnice d. d. Ljubljani.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi **najfinejši in najokusnejši namizni kis** iz **vinskega kisa**.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta štov. 1a, II. nadstropje.

TISKARNA „MERKUR“

Trg. - ind. d. d. LJUBLJANA Telefon št. 552

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠT. 13

Tiska časopise, knjige, poset-nice, brošure, letake, ce-nike, pravila itd. itd. Lastna knjigo-veznica